

نگارش و تحلیل حقوقی حرفه‌ای در پروژه‌های بین‌المللی صنعت ساخت

ارائه دهنده:

سید محمدرضا علوی‌پور

(PhD, PMP, CMIT)

CMAA Authorized Trainer

دانشگاه Illinois Tech آمریکا

About me

- ❑ Founder and CEO of Alavipour Construction Engineering and Management Institute (**ACEMI**)
- ❑ PhD in Construction Engineering and Management (**Illinois Tech**)
- ❑ **CMAA Authorized Trainer**
- ❑ Former Research Assistant (Professor **David Arditi**)
- ❑ Former Teaching Assistant (Professor **Raymond Lemming**)
- ❑ Former Research Associates of Construction Management Association of America (**CMAA**)
- ❑ Former Research Associates of Management Practices in Construction Industry (**MPIC**) of American Society of Civil Engineers (**ASCE**)
- ❑ Project Management Professional (**PMP**)
- ❑ Construction Manager in Training (**CMIT**)
- ❑ **Author** of 1st Construction Management Standard (Written in Farsi)
- ❑ **Translation** of 2nd **SCL Delay and Disruption Protocol** (Translated in Farsi)
- ❑ **Outstanding Reviewers** selected by the editor of COENG (ASCE) Journal (2021)
- ❑ **Outstanding Reviewers** selected by the editor of Journal of Procurement for 2022 (ASCE) Journal (2021)
- ❑ The member of **International Construction Law Conference Committee** (2020 & 2022)
- ❑ The referee of **1st National Construction Law Competition** (2022)
- ❑ Lecturer of many conferences internationally
- ❑ Researcher, Reviewer of international publications, Instructor and Consultant for more than 15 years

About me

[CAREER HQ](#)
[PRESS RELEASES](#)
[INDUSTRY NEWS](#)
[LOG IN](#)

[BECOME A MEMBER](#)
[ABOUT US](#)
[MEMBERSHIP](#)
[CERTIFICATION](#)
[EDUCATION & TRAINING](#)
[BOOKSTORE](#)
[CONFERENCES](#)
[RESOURCES](#)

[Education & Training](#) > [Courses & Training](#) > [Professional CM Course Licensing](#) > [CMAA Authorized Trainers](#)

CMAA Authorized Trainers

A CMAA Trainer has successfully completed the Train the Trainer course and is authorized to teach CMAA's Body of Knowledge, which focuses on the core competencies of construction management, for CMAA or a CMAA license agreement holder. CMAA Trainers are proficient in instructing all levels of learners, from those seeking basic and fundamental CM skills to experienced professionals. CMAA Trainers can also assist with effective preparation for the [Certified Construction Manager \(CCM\)](#) exam and the [Professional Construction Management \(PCM\) Course](#).

Education & Training

[Courses & Training](#)
[Live Webinars](#)
[eLearning](#)
[Calendar](#)
[Emerging Leaders Program \(ELP\)](#)

Name	Organization	City	State
M. Hosney Abdelgelil	AECOM	Houston	TX
David Ahern, CCM	Orange County Public Works	Santa Ana	CA
Jumoke Akin-Taylor	San Francisco Department of Public Works	San Francisco	CA
S. M. Reza Alavipour, Ph.D., CMIT	Alavipour Construction Engineering and Management Institute (ACEMI)	Tehran	Iran
Mohammed Aljuboori, CCM	Hill International, Inc.	Haverhill	MA
Kimberly Armstrong	Naval Facilities Engineering Systems Command NAVFAC	Washington	DC
John Arrabito, PE, CCM	Port Authority of NY & NJ	Brooklyn	NY

About me

About me

CMAA Trainer

Issued by [CMAA](#)

A CMAA Trainer has successfully completed the Train the Trainer course and is authorized to teach CMAA's Body of Knowledge, which focuses on the core competencies of construction management, for CMAA or a CMAA license agreement holder. CMAA Trainers are proficient in instructing all levels of learners, from those seeking basic and fundamental CM skills to experienced professionals. CMAA Trainers can also assist with effective preparation for the Certified Construction Manager (CCM) exam.

[Learn more](#)

• اعتبارسنجی تحلیل و ارتباط آن با سیاست عمومی (Public Policy)

۱۰. مدل سه‌گانه IRAC (The IRAC Triad)

• تأکید بر بخش تحلیل و ارتباط آن با حقایق، مسئله و قانون

• جریان منطقی تحلیل از طریق IRAC Triad

۱۱. چهار روش آزمون تحلیلی

(The Four Types of Analytical Tests)

• استدلال به وسیله قیاس، آزمون توازن عوامل، آزمون قضایی، استدلال براساس سیاست عمومی

۱۲. مثال‌های IRAC

• مثال‌های عملی از قراردادهای، آیین دادرسی مدنی، حقوق کیفری و مسئولیت مدنی

• تمرین استخراج قانون و تحلیل کامل

۱. اصول و قواعد حقوقی (The Rule of Law – In Depth)

• اهمیت درک قانون برای تحلیل حقوقی

• اهمیت درک بازنویسی قانون (Restate Rule) و استخراج آن برای تحلیل حقوقی

۲. قانون چیست؟ (Rule – What is the Law ?)

• اجزای قانون و نحوه تطبیق آن با مسائل

• اصطلاحات تخصصی

۳. دسته‌بندی قوانین (Taxonomy of Rules)

• حقوق عرفی، قانون مصوب، قانون اساسی

• ویژگی‌ها و کاربردهای هر نوع قانون

۴. شکل و عملکرد قوانین (Form and Function of Rules)

• قوانین اعلامی (Declarative Rules)، مشروط (Conditional Rules)

• و استثنایی (Exception Rules)

• ساختار IF-THEN و عملگرهای منطقی

۵. استخراج قانون (Extracting the Rule)

• شناسایی، بازنویسی و تحلیل قانون

• تعیین هدف و سیاست پشت قانون

۶. فرمول تحلیلی

IRAC (Issue – Rule – Analysis – Conclusion)

• معرفی IRAC و اهمیت آن در تحلیل حقوقی

• مفاهیم پایه: مسئله، قانون، تحلیل و نتیجه‌گیری

۷. شناسایی مسئله حقوقی

(Issue Spotting – The First Step)

• چگونگی شناسایی مسئله از حقایق پرونده

• سوالاتی برای کمک به شناسایی مسئله

۸. هنر تحلیل حقوقی

(Analysis – The Art of Lawyering)

• تطبیق هر واقعیت پرونده با عناصر قانونی

• بررسی استدلال‌های احتمالی طرف مقابل و مثال‌های روشن

• تحلیل برای مبتدیان (Analysis for Beginners)

۹. نتیجه‌گیری و اتخاذ موضع

(Conclusion – Take a Position)

• نحوه بیان نتیجه پرونده

What we will learn?

ویژگی‌ها و جزئیات

آنچه خواهید آموخت

در این دوره تخصصی، شما با جدیدترین استانداردها و روش‌های تحلیل و نگارش حقوقی در پروژه‌های بین‌المللی صنعت ساخت آشنا خواهید شد و می‌آموزید که چگونه یک استدلال حقوقی مستدل و قابل دفاع از مرحله شناسایی مسئله تا تدوین لایحه نهایی بسازید. این دوره فراتر از آموزش صرف قوانین است و هدف آن، تجهیز مدیران پروژه، کارشناسان قرارداد و وکلا به ابزاری تحلیلی برای تصمیم‌گیری قراردادی و دفاع از حقوق پروژه است. در پایان این دوره، شما قادر خواهید بود:

۱. مسئله‌های حقوقی پروژه‌های بین‌المللی ساخت را از میان پیچیدگی‌های فنی و قراردادی شناسایی و اولویت‌بندی کنید.
۲. قواعد حقوقی مرتبط را شناسایی، استخراج و به شیوه‌ای قابل دفاع بازنویسی نمایید.
۳. تحلیل حقوقی مبتنی بر مدل IRAC را به صورت مرحله به مرحله در اسناد، گزارش‌ها و مکاتبات خود اعمال کنید.
۴. استدلال‌های احتمالی طرف مقابل را بررسی و تحلیل نمایید تا مواضع خود را مستدل و دفاع‌پذیر سازید.
۵. نتایج تحلیل حقوقی را به صورت شفاف، مستند و هماهنگ با سیاست‌های عمومی پروژه ارائه دهید.
۶. از ابزارها و روش‌های آزمون تحلیلی برای ارزیابی مسائل حقوقی و اتخاذ موضع حرفه‌ای استفاده کنید.
۷. نمونه‌های عملی قراردادها، آیین دادرسی و مسئولیت مدنی را تحلیل کرده و تجربه کاربردی در نگارش لایحه و گزارش حقوقی کسب نمایید.

What we will learn?

- ☐ The Rule of Law – In Depth
- ☐ Rule – What is the law?
- ☐ Taxonomy of Rules
- ☐ Form and Function of Rules
- ☐ Extracting the Rule
- ☐ IRAC (Issue – Rule – Analysis – Conclusion)
- ☐ Issue Spotting - The First Step
- ☐ The IRAC Triad
- ☐ Analysis - The Art of Lawyering
- ☐ Conclusion - Take a Position
- ☐ The Four Types of Analytical Tests
- ☐ IRAC Examples (Practical Construction Applications)

What we will learn?

گواهینامه حضور

نوع: مدیریت ساخت (CM)	
دپارتمان: مدیریت قرارداد	نوع دوره: مهارت سخت
سطح دوره: ارشد - استراتژی	سطح تخصص: سطح ۳
مدرس: دکتر سید محمدرضا علوی پور	
پیش‌نیاز: مدیریت ادعا و اختلافات در طول چرخه حیات پروژه استراتژی مدیریت قرارداد برای مدیران پروژه	

Reference

Primary reference

LAWNERDS.COM

[About Us](#)

[Site Map](#)

[Books](#)

[Links](#)

1

Frame of Mind

2

3

The Case Method

4

Class Time

5

Create an Outline

6

Pre-Write Your Exam

?

Test Yourself!

X

Sample Answers

learn the secret to legal reasoning

ILLINOIS INSTITUTE
OF TECHNOLOGY

CONSTRUCTION LAW
FOR DESIGN PROFESSIONALS,
CONSTRUCTION MANAGERS,
AND CONTRACTORS

JUSTIN SWEET ■ MARC M. SCHNEIER
WITH BLAKE WENTZ

The Rule of Law – In Depth

The Rule of Law: The Starting Point of Legal Reasoning

- ❑ Legal reasoning always **begins** with **the rule of law**
- ❑ **No legal analysis** is possible without first **understanding** what the law **requires**
- ❑ Rules provide the **framework** within
 1. which issues are identified and
 2. arguments are developed

❑ Note:

*Even the most sophisticated analysis collapses
if the underlying rule is misunderstood or misstated.*

Why the Rule of Law Matters?

Why the Rule of Law Matters?

❑ The **rule** defines:

- ❖ What facts are legally **relevant**
- ❖ Which issues must be **addressed**
- ❖ How outcomes are **evaluated**
- ❖ Issue spotting and analysis are **rule-driven processes**

*Without a clear rule,
legal reasoning becomes descriptive rather than analytical*

A Common Misconception About Legal Rules

A Common Misconception About Legal Rules

❑ Law experts often emphasize:

1. Issue spotting
2. Depth of analysis

❑ As a result, practitioners may **underestimate** the importance of **mastering the rule** itself

❖ **Reality:**

✓ **Effective** issue spotting and analysis are **impossible** without understanding the **rule**

❑ **Key Point:**

*Knowing the rule verbatim is not enough—
but **not knowing it is fatal.***

Understanding vs. Memorizing the Rule

Understanding vs. Memorizing the Rule

❑ **Legal competence** does NOT require rote **memorization**

❑ Legal competence **DOES** require:

1. Understanding the **structure** of the rule
2. Knowing its **elements** and **conditions**
3. Recognizing its **limitations** and **exceptions**

*The goal is functional understanding,
not mechanical recall*

Extracting the Rule of Law

Extracting the Rule of Law

- ❑ Law students and practitioners **must learn** to:
 1. **Identify** the rule embedded in **judicial decisions**
 2. **Separate** the **rule** from facts and procedural history

- ❑ **Best practice:**
 - ❖ **Extract** the rule from **every case you read**
 - ❖ Do **not rely solely** on summaries or outlines

See Example

Extracting the Rule of Law – Example

- ☐ Imagine an **arbitral award** concerning **delays** on a **large oil and gas EPC project**.
- ☐ The award contains **hundreds of pages** of correspondence, schedules, progress reports, meeting minutes, and witness statements.

Two different approaches can be taken when analyzing the decision.

Extracting the Rule of Law – Example

❑ Approach 1: Describing the Facts

❖ A **descriptive approach** simply recounts **what happened**:

- ✓ The Employer failed to provide timely access to the construction site.
- ✓ The Contractor submitted several notices regarding the delay.
- ✓ Numerous coordination meetings were held to resolve the problem.
- ✓ The project completion date was ultimately delayed.

Although this **summary accurately describes** the events, it is not yet legal analysis.

It **merely tells the story without** identifying the legal principle governing those facts.

Extracting the Rule of Law – Example

❑ Approach 2: Extracting the Legal Rule

❖ A **professional legal analyst** goes **beyond** the narrative and **identifies** the governing legal rule embedded within the decision.

❖ The **rule can be expressed** as follows:

***If** the Employer prevents the Contractor from accessing the work area,
and
that interference causes delay to the critical path of the project,
then the Contractor is entitled to an Extension of Time (EOT).*

What Happens When Rule Extracted?

Extracting the Rule of Law – Example

- ❖ Once the **rule** has been **extracted**, every project fact can be **evaluated against** its legal elements, allowing the analyst to **determine whether** the Contractor's entitlement has been established.

Restating the Rule

Restating the Rule

❑ **Restating the rule** means:

- ❖ **Rewriting** the rule in clear, structured language
- ❖ **Removing** unnecessary narrative or case-specific wording

❑ **Benefits** of restating the rule:

- ❖ **Makes analysis** clearer and more systematic
- ❖ **Facilitates** outlining and structured argumentation
- ❖ **Prepares** the rule for application in **IRAC analysis**

[See Example](#)

Restating the Rule – Example

❑ Assume that a construction contract for a high-rise building contains the following *clause*:

- ❖ *"The Employer shall provide the Contractor with adequate access to the project site.*
- ❖ *If the Contractor's construction activities are delayed because such access is not provided, the Contractor shall be entitled to claim an Extension of Time (EOT) together with reimbursement of the additional costs arising from the delay."*

At **first glance**, the clause appears **clear and straightforward**.

However, for legal analysis, its structure is still **not sufficiently explicit**.

Restating the Rule – Example

❑ Approach 1 – Applying the Contract Clause

- ❖ In the first approach, the **analyst simply relies** on the contractual wording and presents a general conclusion:

"Because the Employer failed to provide adequate access to the project site, and that failure delayed the Contractor's work, the Contractor is entitled to both an Extension of Time and compensation for additional costs."

- ❖ Although this statement **may initially appear persuasive**, several important **legal questions remain unanswered**:
 - ❖ Is the mere lack of access sufficient to establish entitlement?
 - ❖ Must the Contractor also prove that the delay affected the project schedule or the critical path?
 - ❖ What type of delay is contemplated by the contract?
 - ❖ How should the causal relationship between restricted access and project delay be established?

Restating the Rule – Example

❑ Approach 2 – Rewriting the Rule into a Structured Legal Rule

- ❖ A professional legal analyst first restructures the contractual provision into its individual legal elements.
- ❖ The rewritten rule becomes:
 - ✓ IF
the Employer failed to provide adequate access to the project site;
 - ✓ AND
that failure caused delay to activities located on the project's critical path;
 - ✓ THEN
the Contractor is entitled to an Extension of Time (EOT);
 - ✓ AND
reimbursement of the additional costs resulting from that delay.

Why Restating the Rule is Critical for Legal Analysis?

Why Restating the Rule is Critical for Legal Analysis?

☐ A well-restated rule:

- ❖ **Clarifies** the legal test
- ❖ **Reveals** each element that must be analyzed
- ❖ **Prevents** incomplete or unfocused analysis

☐ Poorly stated rules lead to:

- ❖ Vague reasoning
- ❖ Missed elements
- ❖ Weak legal conclusions

Learning the Skill the Right Way

Learning the Skill the Right Way

- ❑ The “easy” method:
 - ❖ Use **commercial outlines** to look up the rule
- ❑ The **correct learning method**:
 - ❖ Extract the rule directly from cases
 - ❖ Analyze judicial language and reasoning
- ❑ **Commercial outlines** should be used:
 - ❖ As **supplements**, not substitutes
 - ❖ **Only when difficulty** arises in extracting the rule

Practical Implication for Legal Professionals

Practical Implication for Legal Professionals

❑ Lawyers, contract managers, and claims professionals must:

- ❖ **Extract** rules from contracts, statutes, and case law
- ❖ **Restate** them in a form **suitable** for **legal analysis**

❑ This skill is essential for:

- ❖ Claims preparation
- ❖ Contract interpretation
- ❖ Dispute resolution and arbitration submissions

Rule: What is the Law?

Rule – What is the law?

Rule: What is the Law?

- ❑ In **legal reasoning**, the statement

“The issue is covered by a rule of law”

is the **foundation of analysis**

- ❑ The **rule** is the **law** that **governs** the **issue**

❖ **Without identifying the correct rule,**

legal analysis cannot begin

What is a Rule of Law?

Rule: What Is the Law?

❑ A **rule of law** is a **legal standard** that:

- ❖ Governs conduct
- ❖ Defines rights and obligations
- ❖ Determines legal consequences

See Example

Rule: What Is the Law? – Example

❑ In a **power plant construction project**,
the **Contractor claims** that the Employer's **late handover** of the project
site **disrupted** the **planned construction schedule** and **delayed**
critical activities.

❖ The **legal analysis begins** by asking a fundamental question:

*What is the legal rule governing the Employer's liability for
delayed site possession?*

Rule: What Is the Law?

- ❑ The governing rule may be expressed as follows:

If the Employer fails to provide timely access to the project site, and that failure causes disruption or delay to the Contractor's planned construction activities, then the Contractor is entitled to an Extension of Time (EOT) under the contract.

Rule: What Is the Law?

❑ Rules **may originate** from:

1. Common law (developed by courts)
2. Statutory law (enacted by the legislature)

Legal rules can be classified into **three primary categories**

Sources of Legal Rules

Taxonomy of Rules

The Three Main Types of Legal Rules

1. **Common Law:** Judge-made law based on principles of justice and industry practice
2. **Statutory Law:** Laws enacted by legislature; often influenced by industry standards
3. **Constitutional Law:** Fundamental rules; rarely project-specific but can impact contracts

The Three Main Types of Legal Rules

- ❑ In **construction projects**, most disputes rely on common law principles for contracts, delays, and claims
- ❑ **Each type has:**
 - ❖ A different source
 - ❖ A different method of development
 - ❖ A different role in legal reasoning

Common Law

Common Law

- ❑ Developed by **courts** over time
 - ❖ Based on:
 1. Principles of justice and equity
 2. Social morals and ethical standards
- ❑ Often referred to as **judge-made law**
- ❑ Evolves through **judicial decisions**

Characteristics of Common Law

Characteristics of Common Law

- ☐ **Derived** from **prior** court **decisions** (precedent)
- ☐ Incremental and adaptive
- ☐ Highly dependent on **factual context**
- ☐ The rule often appears as:
 1. A set of definitions
 2. Legal standards refined through cases

Common Law in Construction

Common Law in Construction – Example

- ❑ Grew from construction disputes during the **19th-century industrial expansion**.
- ❑ **Courts** developed rules on delays, variations, payments, and damages.
- ❑ **Standard contracts** (e.g., FIDIC) accelerated the development of judicial principles.

See Example

Common Law in Construction – Example

- ❑ Today, **construction common law** is largely built on judicial precedents interpreting construction contracts.

A contractor's work is delayed because the employer repeatedly denies access to the construction site.

*Although the contract does not expressly address this situation, courts establish the **Prevention Principle** through **case law**:*

“An employer cannot rely on contractual completion dates when its own actions have prevented the contractor from completing the work on time.”

This judge-made principle has become a fundamental rule applied in many construction disputes involving Extension of Time (EOT) and delay claims.

Applying Common Law Rules in Construction Projects

Applying Common Law Rules in Projects

- ❑ A common law rule **applies if** project facts fit the judicially defined elements
 - ❖ Legal analysis requires **comparing**:
Project facts → Legal definitions
- ❑ Dominates:
 - ❖ Contract disputes in construction projects
 - ❖ Case-based reasoning for delays, claims, and damages

See Example

Applying Common Law Rules in Projects – Example

❑ Project Facts

- ❖ The employer delivered the construction site **45 days late**.
- ❖ The delayed handover **prevented foundation works** from starting **on schedule**.
- ❖ The contractor submitted **timely notices** and **updated the project schedule**.

❑ Common Law Rule

- ❖ A contractor is entitled to an Extension of Time (EOT) if:
 - ✓ the delay was caused by the employer;
 - ✓ the delay affected the critical path; and
 - ✓ the contractor complied with contractual notice requirements.

❑ Legal Analysis

- ❖ Compare the project facts with the legal elements:
 - ✓ Employer-caused delay
 - ✓ Critical path affected
 - ✓ Proper notice given

What About Civil Law?

Civil Law?

Prepared by Dr. Alavipour
DO NOT DISTRIBUTE

Civil Law – Example

- ❑ Assume a dispute arises over the Contractor's entitlement to an Extension of Time (EOT).

❖ Common Law System

- ✓ The court first examines the contract and any applicable statutes.
- ✓ It also considers judicial precedents (case law) interpreting similar contractual provisions or legal principles.
- ✓ Decisions of higher courts are generally binding, and judicial precedent plays a significant role in resolving the dispute.

Civil Law – Example

- ❑ Assume a dispute arises over the Contractor's entitlement to an Extension of Time (EOT).

❖ Civil Law System

- ✓ The court first examines the contract and the applicable statutory provisions (such as the civil code and construction legislation).
- ✓ If the contract or the applicable legislation provides a clear answer, those provisions govern the dispute.
- ✓ Previous court decisions may be considered for guidance, but they are generally not binding.

Restatements of the Law

Restatements of the Law

Restatements are authoritative legal treatises published by the **American Law Institute (ALI)**.

- ❖ They summarize and organize **common law principles** developed through **judicial decisions**, but they are not binding law.
- ❑ **Legal scholars** **organize** common law into Restatements
- ❑ **Purpose** of Restatements:
 - ❖ **Clarify** and **summarize** judicial rules
 - ❖ **Promote** consistency across jurisdictions
- ❑ Restatements are:
 - ❖ Persuasive authority
 - ❖ Not binding law

See Example

Restatements of the Law – Example

- ❑ During a **tunnel construction** project, the contractor encounters **unexpected rock conditions** that **significantly increase** construction costs.
- ❑ The **contract does not** clearly address this situation.
- ❑ **To interpret** the parties' rights and obligations, the **arbitrator** refers to the **Restatement (Second) of Contracts** for general principles on contract interpretation and fairness.
- ❑ The Restatement helps **guide the analysis**, but the final decision is based on the **governing law and the contract**.

❖ Key Point:

The Restatement provides guidance when the law or contract is unclear, but it is not binding authority.

Statutory Law

Statutory Law

☐ Created by legislative bodies

- ❖ Congress or state legislatures

☐ Expressed in:

- ❖ Statutes
- ❖ Codes

☐ Often influenced by:

- ❖ Policy objectives
- ❖ Special interest groups

Statutory Law in Construction

Statutory Law in Construction

❑ Created by legislatures (federal or state)

❖ **Expressed as:**

Statutes, building codes, safety laws

❖ **Influenced by:**

- ✓ Policy objectives
- ✓ Industry regulations or interest groups

Example: Prompt Payment Acts for contractors

Model Codes and Uniform Statutes

Model Codes and Uniform Statutes

❑ Examples:

- ❖ Uniform Commercial Code (UCC): applies to construction supply contracts
- ❖ Model Penal Code (MPC): adopted and amended by states

❑ Purpose:

- ❖ Promote legal consistency across jurisdictions

❑ States may:

- ❖ Adopt model codes
- ❖ Amend them to align with local common law traditions

Characteristics of Statutory Law in Projects

Characteristics of Statutory Law in Projects

- ☐ Structured and formal compared to common law
- ☐ Interpretation often needed due to:
 - ❖ Broad provisions
 - ❖ Ambiguous language
- ☐ Courts interpret and **fill gaps** in project disputes

See Example

Characteristics of Statutory Law in Projects

- ❑ A state **Prompt Payment Act** requires owners to pay contractors within a **“reasonable time.”**
 - ❖ The statute **does not** define what is “reasonable.”
 - ✓ When a payment dispute arises, the **court interprets** the statute by considering the contract terms, industry practice, and the facts of the project.

Key Point:

Even statutory rules often require judicial interpretation before they can be applied to a construction dispute.

Constitutional Law

Constitutional Law

- ☐ Derived from the Constitution
- ☐ Interpreted by:
 - ❖ Supreme Court
- ☐ Establishes:
 - ❖ Fundamental rights
 - ❖ Limits on governmental power
- ☐ Supreme law of the legal system

Characteristics of Constitutional Law

Characteristics of Constitutional Law

- ☐ Highest legal authority
- ☐ Overrides:
 - ❖ Statutes
 - ❖ Common law
- ☐ Interpretation often:
 - ❖ Broad
 - ❖ Policy-driven
- ☐ Less frequent in routine contract disputes

معماری شش‌لایه‌ی قواعد حقوقی در پروژه‌های صنعت ساخت

❑ هیچ قاعده‌ای در خلأ پدید نمی‌آید؛ بلکه اعتبار، دامنه و شیوه‌ی اعمال آن، تابع جایگاهی است که در ساختار نظام حقوقی دارد.

❑ بنابراین، تحلیل حقوقی دقیق **تنها با شناسایی متن یک ماده‌ی قانونی یا بند قراردادی به نتیجه نمی‌رسد**، بلکه مستلزم

❖ درک منشأ قاعده،

❖ نسبت آن با قواعد بالادستی و

❖ جایگاه آن در سلسله‌مراتب منابع حقوقی است.

معماری شش لایه‌ی قواعد حقوقی در پروژه‌های صنعت ساخت

□ برای مقاصد تحلیلی این دوره و با هدف روشن‌سازی معماری حقوقی پروژه‌های صنعت ساخت، از یک «معماری شش لایه‌ی منشأ قواعد» استفاده می‌کنیم.

□ این معماری، بر اساس موارد زیر طراحی و در این دوره مورد مطالعه قرار گرفته است:

❖ ادبیات حقوق ساخت؛

❖ رویه‌ی داوری در ادعاهای صنعت ساخت؛

❖ قراردادهای استاندارد بین‌المللی به‌ویژه فرم‌های فیدیک ؛

❖ استانداردها و آیین‌نامه‌های فنی و مهندسی؛ و

❖ رویه‌ی عملی مدیریت پروژه‌ها.

معماری شش لایه‌ی قواعد حقوقی در پروژه‌های صنعت ساخت

ترتیب اولویت قواعد در نظام حقوقی Common Law

1. قوانین آمره و مقررات قانونی: مصوبات پارلمان (مانند قانون ساخت ۱۹۹۶ یا قوانین ایمنی و ورشکستگی) که هرگونه توافق خلاف آن‌ها در قرارداد باطل است.
2. مفاد قراردادی: بر اساس اصل آزادی قراردادهای، متن سند پیمان بالاترین اعتبار را دارد. طبق فیدیک (ترتیب اولویت اسناد)، موافقت‌نامه، شرایط خصوصی و شرایط عمومی به ترتیب بر سایر اسناد ارجحیت دارند.
3. رویه قضایی و آرای دادگاه‌ها: آرای الزام‌آور دادگاه‌های عالی انگلستان (مانند دیوان عالی و دادگاه استیناف) که چگونگی تفسیر قوانین و اصول قراردادی را تعیین می‌کنند.
4. اصول تفسیری: قواعد سنتی تفسیر قرارداد (مانند تفسیر به ضرر تنظیم‌کننده متن و آزمون کارآمدی تجاری)
5. استانداردهای فنی: مشخصات فنی، نقشه‌ها و استانداردهای حرفه‌ای، در صورت تعارض با متن صریح قرارداد، الزام‌آور نیستند.
6. عرف حرفه‌ای: در کامن‌لا عرف به ندرت و سخت پذیرفته می‌شود؛ تنها زمانی که قرارداد کاملاً سکوت کرده باشد و عرف مورد نظر «فراگیر، قطعی و عقلانی» باشد.

ترتیب اولویت قواعد در نظام حقوقی Civil Law و ایران

1. قوانین آمره و قواعد شرعی: قانون مدنی (ماده ۱۰ و ۹۷۵)، قانون برگزاری مناقصات، ضوابط بخش‌نامه‌های امری سازمان برنامه و بودجه و قواعد لاضرر و اتلاف بر هر قراردادی حاکم هستند.
2. مفاد قراردادی: توافقات طرفین (مانند شرایط عمومی و خصوصی پیمان و ...) که در طول قوانین آمره قرار دارند.
3. عرف حرفه‌ای و مهندسی: بر خلاف کامن‌لا، عرف در ایران جایگاه بسیار بالایی دارد. طبق ماده ۲۲۵ قانون مدنی، متعارف بودن امری در عرف به منزله ذکر آن در قرارداد است.
4. اصول تفسیری: اصول کشف اراده واقعی و باطنی طرفین (ماده ۱۹۱ قانون مدنی) و اصول لفظی/عملی فقهی.
5. رویه قضایی: آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور (که در حکم قانون هستند)؛ سایر آرای دادگاه‌ها جنبه مشورتی و راهنما دارند.
6. استانداردهای فنی: استانداردهای سازمان ملی استاندارد یا نشریات فنی سازمان برنامه و بودجه (مانند نشریه ۱۲۰) که در انتهای هرم تعارض قرار می‌گیرند (مگر اینکه جنبه آیین‌نامه امری پیدا کرده باشند).

این موارد بسته به حقوق عمومی و
خصوصی می‌توانند تغییر کنند!

قرارداد به‌عنوان نظام اختصاصی تنظیم پروژه

❑ اگر قوانین و مقررات، بستر عمومی حقوقی پروژه را فراهم می‌کنند،

قرارداد مهم‌ترین ابزار برای تبدیل این بستر عمومی به یک نظم حقوقی اختصاصی و پروژه‌محور است.

❑ بخش عمده‌ای از قواعد عملیاتی حاکم بر پروژه‌های صنعت ساخت در متن قرارداد و اسناد وابسته شکل می‌گیرد.

❑ قرارداد صرفاً یک سند واحد نیست بلکه شبکه‌ای از اسناد به‌هم‌پیوسته است که در کنار هم یک نظام حقوقی خصوصی پروژه‌محور را سامان می‌دهند.

❑ در پروژه‌های داخلی، اسنادی مانند شرایط عمومی پیمان سازمان برنامه و بودجه، در عمل بخش مهمی از این نظام قراردادی را تشکیل می‌دهند.

❑ به بیان دیگر:

«قرارداد پروژه، در معماری شش‌لایه‌ی منشأ قواعد، در مرکز لایه‌ی دوم (قواعد قراردادی) قرار دارد، اما به‌طور دائم با سایر لایه‌ها (قانونی، تفسیری، عرفی، فنی و رویه‌ای) در تعامل است.»

تعامل و سلسله‌مراتب منابع حقوقی

□ تعامل و سلسله‌مراتب منابع حقوقی

- ❖ در پروژه‌های صنعت ساخت، منابع مختلف حقوقی در کنار یکدیگر عمل می‌کنند، اما همواره از **سلسله‌مراتب** مشخصی پیروی می‌کنند.
- ❖ در تحلیل حقوقی باید مشخص شود:
 - ✓ کدام منبع حقوقی حاکم است؛
 - ✓ در صورت تعارض، کدام قاعده بر دیگری مقدم است؛
 - ✓ چگونه خلأها و ابهامات حقوقی تکمیل یا تفسیر می‌شوند.

تعامل و سلسله‌مراتب منابع حقوقی

□ قاعده خاص در برابر قاعده عام

❖ یکی از اصول مهم تفسیر، تقدم قاعده خاص بر قاعده عام است.

✓ با این حال، این اصل همواره مطلق نیست و باید به موارد زیر توجه کرد:

0 نظام حقوقی حاکم؛

0 جایگاه قاعده در سلسله‌مراتب حقوقی؛

0 ساختار اسناد قراردادی.

در برخی قراردادهای عمرانی دولتی ایران، ممکن است شرایط عمومی پیمان بر شرایط خصوصی مقدم شناخته شود.

تعامل و سلسله‌مراتب منابع حقوقی

□ سلسله‌مراتب اسناد قراردادی

❖ بیشتر قراردادهای صنعت ساخت، ترتیب اعتبار اسناد را مشخص می‌کنند.

✓ برای مثال:

0 شرایط خصوصی

0 شرایط عمومی

0 مشخصات فنی

0 نقشه‌ها

0 سایر اسناد و پیوست‌ها

دقت شود این ترتیب در محیط عمومی
قراردادهای داخلی متفاوت است!

در صورت تعارض، اولویت با سندی است که در قرارداد در مرتبه بالاتری قرار گرفته است.

تعامل و سلسله‌مراتب منابع حقوقی

❑ قواعد تکمیلی

❖ بخش مهمی از قوانین مدنی و تجاری، **تکمیلی** هستند.

بنابراین:

- ✓ اگر قرارداد حکم خاصی داشته باشد، **همان** ملاک عمل است.
- ✓ اگر قرارداد ساکت یا مبهم باشد، **قواعد تکمیلی قانون رابطه قراردادی** را کامل می‌کنند.

تعامل و سلسله‌مراتب منابع حقوقی

□ نقش عرف و رویه

❖ در موارد سکوت یا ابهام قانون و قرارداد، منابع زیر نقش تفسیری و تکمیلی دارند:

✓ عرف حرفه‌ای صنعت ساخت

✓ رویه قضایی

✓ رویه داوری

✓ قواعد تفسیری

البته این منابع نمی‌توانند برخلاف قواعد آمره یا مفاد صریح قرارداد عمل کنند.

طبقه‌بندی مفهومی قواعد حقوقی در پروژه‌های صنعت ساخت

□ چهار محور اصلی در طبقه‌بندی قواعد مدنظر قرار می‌گیرد:

1. آمره در برابر تکمیلی؛
2. ماهوی در برابر شکلی؛
3. قراردادی، قانونی و تفسیری؛
4. بنیادین و سیاست‌محور.

Rules Are Not Monolithic

- ❑ **Legal rules** are composed of **multiple components**
- ❑ A **rule only applies** when all required components are satisfied
- ❑ **Legal reasoning** requires breaking the rule down into:
 1. Elements
 2. Conditions
 3. Exceptions

Elements of a Rule

Elements of a Rule

Elements are the legal requirements that must be proven

☐ Ask:

- ❖ What **facts** must exist for the **rule to apply**?
- ❖ What must a party **demonstrate** to **satisfy the rule**?

☐ Each element must be:

1. Identified
2. Analyzed
3. Supported by facts

Applying Rule Elements to Legal Issues

Applying Rule Elements to Legal Issues

- ❑ Legal analysis matches:
 - ❖ Facts of the case → Elements of the rule

- ❑ If **even one element** is missing:
 - ❖ The rule does **not apply**

- ❑ This **element-by-element approach** prevents:
 - ❖ Overgeneralization
 - ❖ Unsupported conclusions

Exceptions to the Rule

Exceptions to the Rule

- ❑ Most legal rules include **exceptions**
- ❑ Exceptions may:
 - ❖ **Limit** the scope of the rule
 - ❖ **Override** the rule under specific conditions
- ❑ **Proper legal reasoning** requires asking:
 - ❖ *Does an exception apply to these facts?*

Public Policy and Social Considerations

Public Policy and Social Considerations

❑ Legal rules are shaped by **public policy**

❑ **Ask:**

- ❖ What societal goal does the rule serve?
- ❖ What behavior does it encourage or discourage?

❑ **Policy considerations** often guide:

1. Interpretation
2. Application
3. Judicial discretion

Legal Terminology: Speaking the Language of the Law

Legal Terminology: Speaking the Language of the Law

- ❑ Legal rules are **expressed** through **specialized terminology**
- ❑ **Precision** in language is **essential**:
 - ❖ **Minor wording changes** can **alter legal meaning**
- ❑ **Understanding legal terms** is **necessary** to:
 - ❖ Extract the rule accurately
 - ❖ Restate it correctly
 - ❖ Apply it effectively

A Common Trap for the Untrained Analyst

A Common Trap for the Untrained Analyst

❑ Focusing only on:

- ❖ Outcomes
- ❖ Conclusions

❑ Ignoring:

- ❖ Rule elements
- ❖ Exceptions
- ❖ Authority

❑ This leads to:

- ❖ Superficial reasoning
- ❖ Weak legal arguments

خطاهای رایج در تحلیل قواعد حقوقی در صنعت ساخت

❑ در بسیاری از اختلافات پروژه‌های صنعت ساخت، مسئله‌ی اصلی فقدان قاعده‌ی حقوقی نیست، بلکه نحوه‌ی تحلیل و به‌کارگیری آن قاعده است.

❑ در عمل مشاهده می‌شود که گزارش‌های مهندسی، ادعاهای قراردادی یا حتی برخی تحلیل‌های کارشناسی، به‌دلیل ضعف در روش استدلال حقوقی، قادر به اثبات ادعاهای مطرح‌شده نیستند.

❑ در چنین مواردی مشکل نه در ماهیت حق، بلکه در شیوه‌ی استدلال و ارائه‌ی آن نهفته است.

خطاهای رایج در تحلیل قواعد حقوقی در صنعت ساخت

□ سه خطای بنیادین بیش از سایر موارد مشاهده می‌شود:

۱. پرش به نتیجه بدون اثبات عناصر قاعده؛
۲. نادیده گرفتن شرایط شکلی اعمال قاعده؛ و
۳. نادیده گرفتن استثنائات و دفاعیات احتمالی.

این خطاها نه تنها موجب تضعیف استدلال حقوقی می‌شوند،

بلکه در بسیاری موارد سبب می‌شوند ادعاهایی که از نظر ماهوی قابل دفاع‌اند، در مراجع حل اختلاف رد شوند.

فرآیند شناسایی و دسته‌بندی قواعد در پروژه

□ هر جا از تحلیل ادعا یا استراتژی دفاع سخن گفته می‌شود، فرض بر این است که قاعده‌ی مورد بحث از این چهار گام عبور کرده است:

1. شناسایی وضعیت یا مسئله‌ی پروژه؛
2. جست‌وجوی قواعد مرتبط در اسناد پروژه و بازنویسی آن‌ها؛
3. بررسی قواعد قانونی، مقررات و رویه‌های مرتبط؛ و
4. طبقه‌بندی قواعد شناسایی‌شده بر اساس منشأ، نوع و حوزه‌ی اثر.

شناسایی وضعیت یا مسئله‌ی پروژه - مثال

- ❑ براساس قرارداد، کارگاه باید در تاریخ معینی تحویل می‌شده ولی تحویل واقعی در تاریخ دیگری تحقق یافته است.
- ❑ در فاصله‌ی این دو زمان، پیمانکار امکان شروع فعالیت‌های اصلی را نداشته است. اقدامات پیمانکار در این فاصله (تجهیز کارگاه، مکاتبات، سکوت و تلاش برای کاهش آثار تأخیر) به‌طور دقیق ثبت شده است.
- ❖ در این مرحله، مستندسازی نقش محوری دارد:
 - ✓ ثبت تاریخ‌های دقیق؛
 - ✓ مکاتبات رسمی و غیررسمی؛
 - ✓ صورت‌جلسات؛
 - ✓ گزارش‌های روزانه؛
 - ✓ به‌روزرسانی‌های برنامه‌ی زمان‌بندی؛ و
 - ✓ گزارش‌های ایمنی و کیفیت.

جست‌وجوی قواعد مرتبط در اسناد پروژه و بازنویسی آن - مثال

□ اگر در متن قرارداد مقرر شده باشد که:

«کارفرما موظف است زمین پروژه را ظرف ۳۰ روز پس از تحویل موقت نقشه‌های اجرایی در اختیار پیمانکار قرار دهد.»

□ این قاعده در سطح پروژه می‌تواند به‌صورت یک تعهد مشخص چنین صورت‌بندی شود:

«کارفرما مکلف است حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از تحویل نقشه‌های اجرایی، زمین پروژه را در اختیار پیمانکار قرار دهد. تأخیر فراتر از این مهلت، در صورت اثبات تأثیر بر زمان تکمیل پروژه و مسیر بحرانی، می‌تواند مبنای تمدید مدت و ادعای هزینه‌ی اضافی قرار گیرد.»

بررسی قواعد قانونی، مقررات و رویه‌های مرتبط - مثال

□ در مثال تأخیر در تحویل کارگاه، رویه‌ی داوری ممکن است:

- ❖ معیارهای روشنی برای اثبات ارتباط میان تأخیر در تحویل زمین و تأخیر در تکمیل پروژه ارائه کرده باشد؛ یا
- ❖ انتظاری معقول برای اقدامات پیمانکار در جهت کاهش آثار تأخیر (مثلاً جابه‌جایی توالی فعالیت‌ها) تعریف کرده باشد.

□ در این مرحله، بدون ورود به جزئیات حقوق تطبیقی، کافی است تیم پروژه بداند:

- ❖ کدام قواعد بیرون از قرارداد را نمی‌توان نادیده گرفت؛ و
- ❖ در چه مواردی، در صورت سکوت یا ضعف قرارداد، می‌توان به این قواعد به‌عنوان پشتوانه‌ی تحلیل و استدلال استناد نمود.

طبقه‌بندی قواعد شناسایی شده

☐ منشأ قاعده

☐ نوع قاعده

☐ حوزه اثر قاعده

طبقه‌بندی قواعد شناسایی شده - مثال

نقش در تحلیل ادعا	کارکرد حقوقی	توضیح تحلیلی قاعده	ماهیت حقوقی	منشأ اصلی (لایه‌ی حاکم)	قاعده
بررسی قابلیت استماع یا حتی اصل استحقاق ادعا	تنظیم تشریفات زمانی و شکلی برای استیفای حق؛ ایجاد انضباط مستندسازی	شکلی در تشریفات؛ ماهوی وقتی شرط حفظ/ایجاد حق باشد	عمدتاً شکلی؛ در برخی موارد ماهوی	قواعد قراردادی (لایه‌ی دوم)	الزام اعلان به موقع ادعا
ارزیابی استحقاق خسارت و قابلیت اعمال بند	توزیع ریسک مالی تأخیر و معاف‌سازی طرفین از اثبات میزان دقیق ضرر	ماهوی برای تعیین مسئولیت مالی؛ شکلی برای فرآیند اعمال	عمدتاً ماهوی؛ همراه با آثار شکلی	قواعد قراردادی (لایه‌ی دوم)	بند خسارت تعیینی تأخیر
احراز تخلف، مسئولیت و نقض الزامات قانونی	تعیین استانداردهای رفتاری غیرقابل توافق؛ حفاظت از نظم عمومی و سلامت	قواعد غیرقابل توافق؛ تعیین استانداردهای ایمنی	ماهوی و آمره	قواعد قانونی (لایه‌ی اول)	مقررات ملی ایمنی
تعدیل میزان خسارت قابل مطالبه	تعدیل دامنه‌ی مسئولیت از طریق ارزیابی رفتار متعارف زیان‌دیده پس از وقوع حادثه	هم اصل رفتاری؛ هم ابزار کنترل خسارت؛ و قابل درج قراردادی	ماهوی و بنیادین	رویه‌ی قضایی (لایه‌ی ششم) + قواعد تفسیری (لایه‌ی سوم) + قابل تبدیل به قواعد قراردادی (لایه‌ی دوم)	اصل کاهش خسارت

Form and Function of Rules

Form and Function of Rules

❑ **Legal rules** in construction law appear in:

1. Common law (court decisions)
2. Statutes
3. Contracts and standard forms

❑ The form of a rule affects:

1. How it is drafted in contracts
2. How claims are analyzed
3. How disputes are resolved

Construction-related rules generally fall into three main forms

فرم و کارکرد قواعد در حقوق ساخت

□ قواعد حقوقی در پروژه‌های صنعت ساخت در منابع متنوعی ظاهر می‌شوند؛ در یکی از لایه‌های معماری ممکن است با قاعده‌ای مواجه شویم که:

❖ در لایه‌ی اول به‌صورت ماده‌ای در قانون مدنی یا قانون برگزاری مناقصات؛

❖ در لایه‌ی دوم به‌صورت بند صریح در قرارداد یا شرایط عمومی استاندارد؛

❖ در لایه‌ی سوم به‌عنوان قاعده‌ای تفسیری برای فهم اراده‌ی طرفین؛

❖ در لایه‌ی چهارم در قالب عرف حرفه‌ای یا رویه‌ی عملی رایج؛

❖ در لایه‌ی پنجم به‌شکل الزام در استاندارد فنی ارجاع‌شده؛ و

❖ در لایه‌ی ششم در قالب رویکرد تثبیت‌شده‌ی آرای داوری یا احکام قضایی بروز کرده است.

□ اما صرف‌نظر از اینکه قاعده از کدام لایه می‌آید، از منظر تحلیل منطقی می‌توان پرسید:

«این قاعده با چه منطقی بیان شده است و این فرم چه اثری بر نگارش قرارداد، تحلیل ادعا و رسیدگی به

اختلاف دارد؟»

فرم و کارکرد قواعد در حقوق ساخت – مثال

□ قاعده‌ی مربوط به لزوم داشتن گواهی صلاحیت پیمانکاری که در نظام حقوقی ایران ریشه در مقررات آمره و دستورالعمل‌های صادره از سوی سازمان برنامه و بودجه به‌عنوان مرجع رسمی صدور این گواهی دارد (در چارچوب لایه‌ی نخست معماری)، غالباً به‌شکل یک **گزاره‌ی اخباری** بیان می‌شود:

«پیمانکار برای انجام فعالیت‌های موضوع قرارداد باید دارای گواهی صلاحیت پیمانکاری معتبر صادره از سازمان برنامه و بودجه باشد.»

□ این قاعده به‌خودی خود شروط تفصیلی متعددی را برنمی‌شمارد؛ بلکه یک وضعیت را به‌طور کلی به‌عنوان لازمه‌ی ورود به پروژه معرفی می‌کند.

فرم و کارکرد قواعد در حقوق ساخت – مثال

□ در مقابل، **قاعده‌ی استحقاق پیمانکار به تمدید مدت به سبب تأخیرات مجاز** که ممکن است از ترکیب لایه‌ی

قراردادی، عرف صنعت و رویه‌ی داوری شکل گرفته باشد،

معمولاً در قالب یک قاعده‌ی شرطی تنظیم می‌شود که تحقق آن منوط به اثبات چند عنصر است؛ از

جمله

❖ وقوع رویداد،

❖ غیرقابل انتساب بودن آن به پیمانکار،

❖ تأثیر آن بر برنامه‌ی زمان‌بندی (به‌ویژه مسیر بحرانی) و

❖ رعایت تشریفات اعلان.

The Three Forms of Legal Rules

The Three Forms of Legal Rules

1. Declarative Rules
2. Conditional Rules
3. Exception Rules

❑ Understanding the **form** of a rule is **essential for**:

1. Identifying elements
2. Structuring legal analysis
3. Applying IRAC correctly

Declarative Rules

Declarative Rules

- ❑ **Declarative rules** state something that is **always true**
- ❑ They **apply universally**, without conditions
- ❑ Example from contract law:

All contracts require a bargain

- ❑ Construction example:

All construction contracts require mutual obligations

- ❑ There are **no exceptions** to the **rule itself**

The rule itself has no built-in conditions

قواعد اخباری

❑ ویژگی

- ❖ یک وضعیت یا الزام حقوقی را به صورت مستقیم و قطعی بیان می‌کند.
- ❖ معمولاً وابسته به تحقق مجموعه‌ای از شروط پیچیده نیستند.
- ❖ مرز میان وضعیت مجاز و غیرمجاز را مشخص می‌کنند.

❑ نمونه در پروژه‌های صنعت ساخت

«پیمانکار باید قبل از شروع عملیات اجرایی، ضمانت‌نامه حسن انجام تعهدات را به کارفرما ارائه کند.»

❖ اثر حقوقی

- ✓ ارائه ضمانت‌نامه، شرط شروع کار است.
- ✓ در صورت عدم ارائه، کارفرما می‌تواند از شروع کار جلوگیری کرده یا مطابق قرارداد اقدام کند.

پیمانکار بدون ارائه ضمانت‌نامه، تجهیز کارگاه را آغاز می‌کند.
نتیجه؟

قواعد اخباری

□ در صورت بروز اختلاف، **قاعده اخباری لزوم ارائه ضمانت‌نامه** مبنای تصمیم درباره توقف کار یا خاتمه قرارداد خواهد بود.

نکته:

قواعد اخباری معمولاً یک «وضعیت حقوقی» را اعلام می‌کنند، نه اینکه مانند قواعد شرطی، رابطه «اگر-آنگاه» ایجاد کنند.

کارکرد حالت عدم تحقق شرط در قاعده‌ی اخباری؟

Declarative Rules and Their Converse

❑ Declarative rules have a **logical converse**

❑ Example:

❖ **Rule:** All construction contracts require mutual obligations

❖ **Converse:** If there are **no mutual** obligations, **no** construction **contract** exists

Both statements are legally valid

کارکرد حالت عدم تحقق شرط در قاعده‌ی اخباری - مثال

□ اگر در قرارداد مقرر شده باشد:

«پرداخت صورت‌وضعیت‌ها منوط به تأیید مهندس مشاور است.»

❖ در تحلیل ادعا باید روشن شود که در صورت فقدان این تأیید چه اتفاقی خواهد افتاد.

❖ در بسیاری از قراردادها چنین فهمیده می‌شود که:

«در صورت عدم تأیید مهندس مشاور، کارفرما تعهدی به پرداخت صورت‌وضعیت نخواهد داشت.»

در عمل، بسیاری از دفاع‌های کارفرما دقیقاً بر همین نکته استوار است.

برای نمونه، ممکن است پیمانکار مطالبه‌ی مبلغی را مطرح کند،
در حالی که کارفرما با استناد به فقدان تأیید رسمی صورت‌وضعیت از سوی مهندس مشاور استدلال
می‌کند که
شرط لازم برای ایجاد تعهد پرداخت تحقق نیافته است و بنابراین تعهدی برای او به وجود نیامده است.

Declarative Rules as Bright-Line Rules

Declarative Rules as Bright-Line Rules

- ❑ Declarative rules are also **sometimes** called bright-line rules.
- ❑ The rule is a **bright line because anyone** can tell
 1. where a rule holds true and
 2. where it does not.
 - ❖ *For instance, most highways have a **65 mile an hour speed limit**.*
 - ❖ *If you're caught over the limit, then you're on the **wrong side of the bright line**, and you lose.*

Should be checked before dispute occurs!

Conditional Rules

Conditional Rules

❑ **Conditional rules**, however, state that a **rule applies only when** a series of conditions are

met or **proven** to be true.

❑ To follow our example:

❖ A bargain requires:

1. an offer AND
2. acceptance AND
3. consideration.

If:

8.6

**Delays Caused
by Authorities**

- (a) the Contractor has diligently followed the procedures laid down by the relevant legally constituted public authorities or private utility entities in the Country;
- (b) these authorities or entities delay or disrupt the Contractor's work; and
- (c) the delay or disruption was Unforeseeable,

then this delay or disruption will be considered as a cause of delay under sub-paragraph (b) of Sub-Clause 8.5 [*Extension of Time for Completion*].

قواعد شرطی

❑ ویژگی

- ❖ اثر حقوقی آن‌ها تنها با تحقق شرایط مشخص ایجاد می‌شود.
- ❖ ساختار کلی آن‌ها به صورت «اگر... آنگاه...» است.
- ❖ محور اصلی اختلافات پروژه معمولاً تحقق یا عدم تحقق شرایط قاعده است، نه اصل وجود آن.

❑ در تحلیل حقوقی

- ❖ برای اعمال قاعده باید بررسی شود:
- ✓ آیا شرایط لازم تحقق یافته است؟
- ✓ آیا تشریفات قراردادی (مانند اعلان) رعایت شده است؟
- ✓ آیا مانع یا استثنایی وجود دارد؟

Conditional Rules and Logical Structure

Conditional Rules and Logical Structure

❑ **Conditional rules** use logical connectors:

1. AND
2. OR

❑ Example (delay claim):

❖ *Contractor is entitled to time extension if:*

1. *Delay event occurred AND*
2. *Event was beyond contractor's control AND*
3. *Proper notice was given*

All elements must be met

Alternative Conditions (OR Rules)

Alternative Conditions (OR Rules)

❑ Some construction rules operate using OR

❑ Example:

❖ *Owner breach occurs if:*

Proving *any one* condition is sufficient

✓ *Owner fails to pay OR*

✓ *Owner prevents access to site*

The Contractor shall be bound by each Variation instructed under Sub-Clause 13.3.1 [Variation by Instruction], and shall execute the Variation with due expedition and without delay, unless the Contractor promptly gives a Notice to the Engineer stating (with detailed supporting particulars) that:

- (a) the varied work was Unforeseeable having regard to the scope and nature of the Works described in the Specification;
- (b) the Contractor cannot readily obtain the Goods required for the Variation; or
- (c) it will adversely affect the Contractor's ability to comply with Sub-Clause 4.8 [Health and Safety Obligations] and/or Sub-Clause 4.18 [Protection of the Environment].

Exception Rules

Promptly after receiving this Notice, the Engineer shall respond by giving a Notice to the Contractor cancelling, confirming or varying the instruction. Any instruction so confirmed or varied shall be taken as an instruction under Sub-Clause 13.3.1 [Variation by instruction].

Exception Rules

- ❑ **Exception rules** are just the **flip side** of condition rules.
 - ❖ **Instead** of listing **conditions** in order for the rule to apply,
you **list an exception** to where a rule does not apply.
- ❑ Exception rules are **used when**
the **list** of conditions is **so great**
that it's **easier to state** the rule as a **declarative rule**
then **tell judges** when the **rule doesn't apply** –
i.e. the **proposition** holds **true most of the**
time except for some circumstances.

Exception Rules

- ❑ In our previous discussion, we **need a definition** of consideration to satisfy the **third element of a bargain**.

- ❖ **Consideration** is generally defined as either a promise or actual performance.

However, **consideration can't** be a promise to make a gift.

- ✓ The **reason** for this is that the **person receiving** the gift is bound to give anything in return.

Consequently, you **can't have a contract** to give someone a gift **because there is no bargain**.

However, **there's an exception** to the rule.

Here's how it works.

A promise to make a gift is not good consideration thus no contract is formed **UNLESS** there is reliance on the promise.

قواعد استثنایی

❑ ویژگی

- ❖ ابتدا یک قاعده کلی بیان می‌شود، سپس موارد استثنا مشخص می‌شوند.
- ❖ ساختار منطقی: «قاعده برقرار است، مگر اینکه...»
- ❖ در تحلیل حقوقی، بررسی استثنائات به اندازه خود قاعده اهمیت دارد.

❑ نمونه در پروژه

❖ قاعده کلی:

✓ پیمانکار در صورت تأخیر در تکمیل پروژه، مسئول پرداخت خسارت تأخیر است.

❖ استثناها:

- ❖ تأخیر ناشی از کارفرما (مانند تأخیر در تحویل تجهیزات یا زمین)
- ❖ حوادث قهری (مانند سیل یا زلزله)، در صورت پیش‌بینی در قرارداد

Exception to the Delay Rule

General Rule Example: Liquidated Damages

❑ General rule:

❖ *Contractor pays liquidated damages for delay*

This **applies automatically** when completion is **late**

The rule is broad and straightforward

18 Exceptional Events

18.1

Exceptional Events

"Exceptional Event" means an event or circumstance which:

- (i) is beyond a Party's control;
- (ii) the Party could not reasonably have provided against before entering into the Contract;
- (iii) having arisen, such Party could not reasonably have avoided or overcome; and
- (iv) is not substantially attributable to the other Party.

An Exceptional Event may comprise but is not limited to any of the following events or circumstances provided that conditions (i) to (iv) above are satisfied:

- (a) war, hostilities (whether war be declared or not), invasion, act of foreign enemies;
- (b) rebellion, terrorism, revolution, insurrection, military or usurped power, or civil war;
- (c) riot, commotion or disorder by persons other than the Contractor's Personnel and other employees of the Contractor and Subcontractors;
- (d) strike or lockout not solely involving the Contractor's Personnel and other employees of the Contractor and Subcontractors;
- (e) encountering munitions of war, explosive materials, ionising radiation or contamination by radio-activity, except as may be attributable to the Contractor's use of such munitions, explosives, radiation or radio-activity; or
- (f) natural catastrophes such as earthquake, tsunami, volcanic activity, hurricane or typhoon.

Mixed Rules in Construction Contracts

Mixed Rules in Construction Contracts

❑ Many construction rules combine:

1. Conditions **and**
2. Exceptions

❖ Example:

- ✓ Time extension allowed if conditions are met,
- ✓ **Unless** delay is concurrent

These rules must be carefully restructured during analysis

قواعد ترکیبی

❑ ویژگی

- ❖ در عمل، بسیاری از بندهای مهم قراردادهای صنعت ساخت، صرفاً اخباری، شرطی یا استثنایی نیستند؛ بلکه ترکیبی از هر سه هستند.
- ❖ این قواعد ابتدا یک قاعده کلی را بیان می‌کنند، سپس شرایط لازم برای اعمال آن را مشخص می‌سازند و در نهایت استثنائات یا موانع اجرای قاعده را بیان می‌کنند.

❑ قاعده حقوقی

- ❖ تحلیل این دسته از قواعد پیچیده‌تر است و تحلیلگر باید به ترتیب:

1. قاعده اصلی و اثر حقوقی آن را شناسایی کند؛
2. تحقق همه شرایط لازم را بررسی کند؛
3. استثنائات و دفاعیات احتمالی را نیز ارزیابی کند.

در قواعد ترکیبی، تصمیم‌گیری حقوقی تنها با بررسی هم‌زمان قاعده، شروط و استثنائات امکان‌پذیر است و
برای هر بخش باید مستندات کافی وجود داشته باشد.

قواعد ترکیبی - مثال

❑ قاعده اصلی (اخباری): پیمانکار باید پیش از شروع کار، بیمه‌های مقرر را تهیه کند.

❑ قاعده شرطی: بیمه باید معتبر بوده و قبل از تحویل کارگاه ارائه شود.

❑ قاعده استثنایی: در برخی قراردادهای، در صورت موافقت کتبی کارفرما یا وجود ترتیبات جایگزین پیش‌بینی شده در قرارداد، امکان شروع کار بدون برخی بیمه‌ها وجود دارد.

نتیجه: تحلیل این بند تنها با بررسی هم‌زمان قاعده، شروط و استثنائات امکان‌پذیر است.

IF-THEN Logic

IF-THEN Logic in Construction Disputes

❑ **Most** construction rules follow:

- ❖ **IF** specific project facts are proven
- ❖ **THEN** legal consequences follow

✓ Example:

- o **IF** notice is late,
- o **THEN** entitlement may be lost

See Example

Mixed Rules in Construction Contracts – Example

8.5

Extension of Time for Completion

The Contractor shall be entitled subject to Sub-Clause 20.2 [*Claims For Payment and/or EOT*] to Extension of Time if and to the extent that completion for the purposes of Sub-Clause 10.1 [*Taking Over the Works and Sections*] is or will be delayed by any of the following causes:

Mixed Rules in Construction Contracts – Example

❑ Declarative Rule (General Rule)

- ❖ The Contractor is **entitled** to an Extension of Time (EOT) **when** the contractual requirements are **satisfied**.

Mixed Rules in Construction Contracts – Example

❑ Conditional Rule

❖ The Contractor is entitled to EOT if:

- ✓ a Variation causes delay;
- ✓ another contractual event gives entitlement to EOT;
- ✓ exceptionally adverse climatic conditions occur;
- ✓ unforeseeable shortages result from epidemics or government actions; or
- ✓ delay is caused by the Employer or the Employer's Personnel;

and

- ✓ the delay affects the Time for Completion; and
- ✓ the Contractor complies with the claim procedure under Sub-Clause 20.2.

Mixed Rules in Construction Contracts – Example

❑ Exceptional Rule

❖ EOT may be limited or denied unless:

- ✓ the Contractor complies with the contractual claim requirements (except where specifically exempted, such as Variations);
- ✓ the delay is attributable to the Contractor; or
- ✓ concurrent delay is assessed under the applicable Special Provisions.

Terms of Art

Terms of Art

- ❑ You can see in our example that as you step through the rules, **each rule** brings up a **term** that needs further definition.

In this example, we could **continue to examine** the **rule** by **defining** the term reliance.

These elements are often known as **terms of art**.

Terms of Art

- ❑ **Terms of art** are simple words like
"consideration," "reliance," "intent," "reasonable," or "causation"
that carry **greater significance** in the legal context than they
do in **ordinary speech**.
- ❑ For example, **for lawyers**
the word "reasonable"
changes according to
*"standards of an ordinary and prudent person in the same or
similar circumstances."*

Terms of Art in Construction Law

Terms of Art in Construction Law

- ❑ **Construction rules** contain many terms of art
- ❑ These terms have **technical legal meanings**
- ❑ Examples:
 - ❖ Substantial completion
 - ❖ Force majeure
 - ❖ Concurrent delay
 - ❖ Reasonable time
 - ❖ Critical path

Importance of Terms of Art

Importance of Terms of Art

❑ Terms of art must be **interpreted legally**, not casually

❖ Example:

“Reasonable time” does **not mean** “whenever possible”

It means:

- ✓ Time justified under project circumstances
- ✓ Based on industry standards

نقش اصطلاحات فنی رایج در مدل اگر-آنگاه-مگر اینکه

□ در مدل اگر-آنگاه-مگر اینکه، هر اصطلاح فنی رایج ممکن است در یکی از سه بخش ظاهر شود:

1. گاهی در بخش «اگر» به عنوان جزئی از تعریف شرط می‌آید؛ مانند «تأخیر معقول» یا «ممانعت اساسی»؛
2. گاهی در بخش «آنگاه» به عنوان توصیف اثر مطرح می‌شود؛ مانند «حق فسخ در صورت نقض اساسی»؛ و
3. گاهی در بخش «مگر این‌که» وارد می‌شود، مانند مواردی که قرارداد اجازه می‌دهد در صورت «قابل جبران بودن» یک تأخیر یا «جزئی بودن» یک نقص، اثر قاعده محدود شود.

IF-THEN Logic

Extracting the Rule

What is Rule Extraction?

- ❑ **Extracting the Rule** is the **process** of
1. identifying,
 2. clarifying, and
 3. structuring
- the **legal rule** applied by a **court**.

Three Steps?

What is Rule Extraction?

- ❑ There are **three steps** in rule extraction.
 1. **Step 1:** Identify the rule in case law.
 2. **Step 2:** State the rule in your own words and list each element that needs to be proven.
 3. **Step 3:** State the public policy behind the rule.

This process is critical for legal analysis in construction disputes.

استخراج قاعده به این شرح تعریف می‌شود:

«فرآیندی که طی آن گزاره‌ی الزام‌آوری که مبنای ادعا، حل اختلاف یا صدور رأی است شناسایی می‌شود و پس از صورت‌بندی منظم، برای تصمیم‌گیری قراردادی یا حقوقی استفاده می‌گردد.»

Step One: Identify the Rule

Step One: Identify the Rule

- ❑ **Step One:** Identify the legal rule the court applies to resolve the issue.
- ❑ Look for declarative statements that explain how the court decides the case.

Some language that identifies the rule:

- *"As a matter of common law...."*
- *"In this jurisdiction..."*
- *"The more modern rule is..."*
- *"Contracts are void when..."*
- *"The present case is controlled by..."*

Difficulty in Identifying Rules

Step One: Identify the Rule - Difficulty in Identifying Rules

❑ Sometimes, however, it's not so easy. There are **two situations** that give us difficulty.

1. In the first situation, the **judge/analyst doesn't explicitly state** the rule.
2. In the second situation, the **judge/analyst gives so many different rules** that it's **hard to know which rule** applies.

❖ In this second situation, the **judge often traces the development of rule**

from the **common law** and **talks at length**

about **how other jurisdictions differ** in the application of the rule.

Solution?

Step One: Identify the Rule – Solution

❑ When the rule is **not** stated clearly:

- ❖ Focus on the **holding** (final decision)
- ❖ Observe how the court resolved the issue
- ❖ Infer the rule from the reasoning

*The rule is implied by the outcome,
not always written verbatim.*

General Legal Example (Rule Inference)

Step One: Identify the Rule – General Legal Example (Rule Inference)

❑ EXAMPLE

- ❖ **Facts:** Two dogs were fighting, and a man tries to separate the dogs with a stick. He is seriously hurt in the process and sues the owner of the dogs for negligence.

Step One: Identify the Rule – General Legal Example (Rule Inference)

❑ EXAMPLE

- ❖ **Holding:** The court rules that "no reasonable person in those circumstances would have assumed the risk of separating the dogs without knowing that he might be hurt. Thus the owner of the dogs is not liable."

General Legal Example (Rule Inference)

Step One: Identify the Rule – General Legal Example (Rule Inference)

❑ EXAMPLE

- ❖ **Extracting the Rule:** The court has not stated a rule but has given you a holding or judgment of the case.
- ❖ You can infer several principles from that holding.
- ❖ Such cases are judged by the following principles:
 - 1) the circumstances,
 - 2) what a reasonable person would do and
 - 3) assuming a known risk means you can't hold another party liable for damages.

Construction Law Example

Step One: Identify the Rule – Construction Law Example

❑ EXAMPLE

- ❖ **Facts:** A subcontractor accelerates work without written authorization and incurs extra costs.
- ❖ **Holding:** Owner is not liable because no directive was issued.
- ❖ **Extracted Rule:**
 - ❖ Acceleration claims require owner direction
 - ❖ Voluntary actions do not create entitlement
 - ❖ Contractual authorization is essential

Step Two: Restate the Rule

Step Two: Restate the Rule

- ☐ **Most practitioners** just copy the rule from the casebook verbatim into their notes.
- ☐ The **more astute practitioner** restates the rule in **their own words** in order to get a clearer sense of **what has to be proven** in order to apply the rule.

Stating the rule is a two-part process.

Part 1: Restate the rule in your own words

Step Two: Restate the Rule - Part 1: Restate the rule in your own words

- ❑ **Part 1:** *Restate the rule in your own words in order to clarify that you understand it and remember it better.*
- ❑ As with any **course of study** or in any form of communication, when you **restate what someone else has said** in your own words, **you are making sure** that you understand the nuances of everything they have said.
 - ❖ In a way, you are creating your **own mini-Restatement** of the law in the words of a 21st century lawyer.
 - ❖ You can **then compare** what you have said with the case law to see **whether you have understood** all of the elements correctly.

بازنویسی قاعده در زبان تحلیلی (شفاف‌سازی قاعده)

□ بازنویسی قاعده در زبان تحلیلی چند کارکرد مهم دارد:

1. مشخص کردن محتوای واقعی قاعده
2. تفکیک قاعده از واقعیات خاص لایحه یا پرونده
3. نزدیک کردن زبان قاعده به ادبیات مدیریت ساخت

مثال

بازنویسی قاعده در زبان تحلیلی (شفاف‌سازی قاعده) – مثال

□ فرض کنید رأی داوری در یک پرونده‌ی تسریع چنین می‌گوید:

«تسریع مستحق جبران است وقتی که توسط کارفرما تحمیل شده باشد.»

□ این عبارت، از نظر حقوقی حامل یک قاعده است، اما برای تحلیل ادعا در پروژه به تنهایی کافی نیست. تحلیلگر

می‌تواند آن را به این صورت بازنویسی کند:

«پیمانکار تنها زمانی می‌تواند هزینه‌های تسریع را از کارفرما مطالبه کند که کارفرما طبق قرارداد، تسریع را

به صورت مکتوب دستور داده یا شواهدی مبنی بر توافق وجود داشته باشد.»

Part 2: Break the rule into elements

Step Two: Restate the Rule - Part 2: Break the rule into elements

❑ **Part 2:** Break the rule into elements that must be satisfied in order for the rule to apply.

- ❖ **Breaking** the rule into elements **makes it easier** for you to **analyze the rule** in a given set of circumstances.
- ❖ This is a **crucial step** in **organizing** your analysis and in outlining.
- ❖ **By breaking** the rule into elements –
i.e. its **terms of art** - you will be **better able to scan** your notes easily to get the gist of the principle.

Step Two: Restate the Rule - Construction Example: Rule Elements

❑ **Rule:** Owner liability for delay damages exists IF:

1. Owner caused the delay
2. Delay affected the critical path
3. Contractor provided timely notice
4. Damages were foreseeable

All elements must be satisfied.

Construction Example: Rule Elements

ساختاربخشی قاعده بر مبنای آناتومی سه لایه‌ای

□ سه لایه اصلی تحلیل

1. عناصر قاعده: واقعیت‌های ماهوی لازم برای شکل‌گیری قاعده

❖ چه واقعیت‌هایی باید رخ داده باشد؟

2. شرایط اعمال: الزامات قراردادی و شکلی برای قابلیت اجرا

❖ چه الزامات قراردادی باید رعایت شود؟

3. استثنائات و موانع: عوامل محدودکننده یا خنثی‌کننده اثر قاعده

❖ چه عواملی مانع اجرای قاعده می‌شوند؟

اثر/نتیجه‌ی حقوقی (برآیند): خروجی نهایی تحلیل؛ یعنی اگر سه لایه‌ی بالا به نفع مدعی احراز شد، دقیقاً چه

حق یا مسئولیتی ایجاد می‌شود و به سود/زیان کدام طرف.

ساختاربخشی قاعده بر مبنای آناتومی سه‌لایه‌ای

❑ کارکردهای ساختاربندی سه‌لایه‌ای

- ❖ تبدیل تحلیل از «متن‌محور» به «تصمیم‌محور»
- ❖ تسهیل ارزیابی مدارک و شناسایی نقاط ضعف ادعا
- ❖ ایجاد مبنای طراحی چک‌لیست‌ها و بانک قواعد برای پرونده‌های مشابه

مثال

ساختاربخشی قاعده بر مبنای آناتومی سه‌لایه‌ای – مثال

□ قاعده

«کارفرما در قبال خسارات ناشی از تأخیرهای مستقیم ناشی از تغییرات مورد درخواست خود، در صورت

رعایت الزامات قراردادی توسط پیمانکار، مسئول جبران خسارت است.»

ساختاربخشی قاعده بر مبنای آناتومی سه‌لایه‌ای – مثال

□ آناتومی سه‌لایه‌ای

1. عناصر قاعده

- ❖ تغییر به دستور یا با موافقت کارفرما
- ❖ ایجاد تأخیر در پروژه
- ❖ ورود خسارت ناشی از این تأخیر

2. شرایط اعمال

- ❖ اعلام به‌موقع تأخیر به کارفرما
- ❖ ارائه مستندات کافی درباره تأخیر و خسارت

3. استثنائات و موانع

- ❖ تأخیر هم‌زمان ناشی از پیمانکار
- ❖ وجود شرط قراردادی محدودکننده یا سلب‌کننده مسئولیت

اثر حقوقی: در صورت احراز سه لایه فوق، کارفرما مسئول جبران خسارت تأخیر خواهد بود.

Formatting the Rule

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ When breaking the rule into elements, put **each element** on a separate line.
 - ❖ This helps you to **visually absorb** the rule.
 - ❖ For **some people**, this type of formatting **appears awkward** and **interferes with learning the law**.
 - ✓ **They prefer** to see the rule written out as a **sentence**.
 - **If you do write** the rule as a sentence then be sure to **highlight** the **elements** by underlining or italicizing the **key elements**.

از متن رأی تا آناتومی قاعده: یک چارچوب عملی

- برای شفاف شدن گذار از متن خام رأی یا قرارداد به قاعده‌ی ساختاریافته، می‌توان از یک چارچوب ساده‌ی سه‌ستونی استفاده کرد. منطق این چارچوب این است که:
 - ❖ تحلیلگر ابتدا «ماده‌ی خام» را ثبت کند؛
 - ❖ سپس آن را به زبان تحلیلی پروژه بازنویسی کند؛ و
 - ❖ در نهایت قاعده‌ی بازنویسی‌شده را به آناتومی استاندارد کتاب (سه لایه + برآیند اثر) تبدیل نماید تا در پرونده‌های مشابه قابل تکرار شود.

از متن رأی تا آناتومی قاعده: یک چارچوب عملی

□ در این چارچوب، برای هر قاعده‌ی استخراج‌شده، حداقل این سه بخش تکمیل می‌شود:

1. **متن اصلی:** عبارت یا فرازی از رأی، قرارداد یا منبع دیگر که حاوی قاعده است (یا قاعده از آن استنباط می‌شود)؛
2. **قاعده‌ی بازنویسی‌شده:** صورت‌بندی روشن و تحلیلی قاعده به زبان پروژه و با تفکیک از واقعیات خاص پرونده؛ و
3. **آناتومی قاعده:** تفکیک قاعده به عناصر، شرایط اعمال، استثنائات و موانع حقوقی و در پایان اثر/نتیجه به‌عنوان برآیند.

از متن رأی تا آناتومی قاعده: یک چارچوب عملی – مثال

□ متن اصلی:

«هزینه‌های تسریع تنها در صورتی قابل مطالبه است که تسریع ناشی از دستور کتبی کارفرما باشد.»

□ قاعده‌ی بازنویسی‌شده (به زبان تحلیلی پروژه):

«پیمانکار فقط در صورت وجود دستور معتبر کارفرما به تسریع، مطابق تشریفات قراردادی، مستحق

مطالبه‌ی هزینه‌های تسریع است؛ تسریع بدون چنین دستوری، حتی اگر برای پروژه مفید باشد، حق

مطالبه‌ی هزینه‌ای ایجاد نمی‌کند.»

□ آناتومی قاعده:

❖ عناصر ناظر به وجود دستور معتبر و تحقق اقدامات تسریع و ایجاد هزینه‌های اضافی است؛

❖ شرایط اعمال ناظر به رعایت تشریفات قراردادی و مستندسازی هزینه‌هاست؛

❖ استثنائات و موانع نیز شامل شرط قراردادی نافی استحقاق، تقصیر پیمانکار در ایجاد ضرورت تسریع، یا

توافق‌های محدودکننده‌ی بعدی است.

برآیند نهایی نیز، در صورت احراز سه لایه‌ی نخست،

«استحقاق پیمانکار به دریافت هزینه‌های تسریع» خواهد بود.

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ In the same way, you can program legal rules into a **neat sequence of logical statements** that are constructed as IF-THEN statements.

<i>IF-THEN Structure</i>	<i>EXAMPLE</i>
IF (condition is true)	IF you run a stop sign
THEN (result is true)	THEN you've violated a traffic law.

- ❑ Example:
- ❖ IF a contractor abandons the project
 - ❖ THEN the owner may terminate for default

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ However, it's that the law is **seldom as simple as an IF-THEN** statement.
 - ❖ There are **nearly always multiple conditions** that have to be met and exceptions to the rule for **unusual circumstances**.
 - ❖ Consequently, the **simple IF-THEN statement** also needs **lots of other commands**.
 - ❖ One of the **mindboggling aspects** of the law is **how easily rules seem to contradict themselves**.

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ The **IF-THEN statement** is made **more complex** with the operators
 - ❖ AND,
 - ❖ OR,
 - ❖ BUT,
 - ❖ NOT,
 - ❖ UNLESS.
- ❑ These are known as **Boolean operators**.

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

☐ Boolean operators

1. can be used with traditional IF-THEN statement or
2. can be combined with declarative rules with similar results.

Use the **technique** that **seems most understandable** to you.

<i>IF-THEN Structure with conditions</i>	<i>Declarative Structure with conditions</i>
IF (condition) AND (condition) OR (condition) UNLESS (condition) THEN (result is true).	(Result is true) IF (condition) AND (condition) OR (condition) UNLESS (condition)

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ The **UNLESS operator** can be used in this system of **stating the rule** to list defenses to a **particular rule**
when one party might be liable or guilty.

- ❑ **EXAMPLE**

- ❖ Contractor liable for delay
- ❖ UNLESS delay caused by employer actions
- ❖ OR delay caused by force majeure

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

❑ EXAMPLE:

- ❖ IF delay caused by employer
- ❖ AND contractor followed mitigation steps
- ❖ OR delay due to force majeure
- ❖ UNLESS contractor contributed to delay
- ❖ THEN contractor entitled to delay damages

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

❑ EXAMPLE of **Declarative Rule** with Conditions

❖ (Contractor's entitlement to delay damages is true) IF

- ✓ delay is caused by the Employer
- ✓ AND the Contractor has followed the contractually required mitigation steps
- ✓ OR the delay is due to force majeure
- ✓ UNLESS the Contractor has contributed to the delay.

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

❑ CAPITAL letters are **used with**

- ❖ conjunctions (AND/OR),
- ❖ conditions (IF) or
- ❖ exception (UNLESS)

in order to signal a connection between ideas.

❑ Use italics, underlining or boldface on **key words** to help **identify key concepts** and **ideas quickly** in an exam.

❑ We'll see in the next sections how highlighting terms of art in the rule helps **organize the next step** of analysis.

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

❑ Rule: A contractor is entitled to extra payment IF:

❖ The work was changed

AND

❖ The change was owner-directed

AND

❖ Proper notice was given

UNLESS

❖ The contract waives compensation

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

☐ Operators that help create a rule

- ❖ IF - THEN
- ❖ AND, OR
- ❖ BUT NOT
- ❖ UNLESS
- ❖ HOWEVER
- ❖ WHILE
- ❖ WHENEVER
- ❖ EXCEPT
- ❖ EXCEPTIONS

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ As you can see, this type of flowcharting can quickly get out of hand.

- ❑ Too many conditions can:
 - ❖ Obscure analysis
 - ❖ Create confusion

- ❑ Best practice:
 - ❖ Break rules into manageable sub-rules
 - ❖ Analyze each component separately
 - ❖ Reassemble logically

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ Here, it's unnecessary to add the word "AND" to every line.
 - ❖ It **messes with the flow** of the rule and would be **visually unattractive**.
 - ❖ **Use the Boolean operator** with discretion **in order to facilitate your understanding** of the rule and to indicate a logical change in the conditions.

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

- ❑ EXAMPLE: Delay Claim

- ❑ Contractor liable for project delay IF
 1. contractor failed to perform key task
 2. AND delay affected project milestone
 3. AND delay occurred during critical path
 4. AND contractor intended or was grossly negligent
 5. AND client suffered financial loss

See Example

Step Two: Restate the Rule - Formatting the Rule

20.2.1 Notice of Claim

The claiming Party shall give a Notice to the Engineer, describing the event or circumstance giving rise to the cost, loss, delay or extension of DNP for which the Claim is made as soon as practicable, and no later than 28 days after the claiming Party became aware, or should have become aware, of the event or circumstance (the "Notice of Claim" in these Conditions).

If the claiming Party fails to give a Notice of Claim within this period of 28 days, the claiming Party shall not be entitled to any additional payment, the Contract Price shall not be reduced (in the case of the Employer as the claiming Party), the Time for Completion (in the case of the Contractor as the claiming Party) or the DNP (in the case of the Employer as the claiming Party) shall not be extended, and the other Party shall be discharged from any liability in connection with the event or circumstance giving rise to the Claim.

Step Three: State the Public Policy behind the Rule

Step Three: State the Public Policy behind the Rule

- ☐ The **final step** is to state the underlying public policy or doctrine behind the rule.
- ☐ Answer the question:
 - ❖ Why does this rule exist?
 - ❖ What societal goals, if any, are furthered by this rule?
 - ❖ Is the rule merely one of fairness or equity or is there some economic justification for the rule?

Step Three: State the Public Policy behind the Rule

- ❑ **Policy** plays a **key role** in **analysis**.
 - ❖ Sometimes, the **particular facts** of a case may **satisfy the elements** of the rule
but the result is not consistent with the underlying doctrine.
- ❑ It's likely that the **court would then consider** that **particular set** of circumstances as an exception to the rule.
- ❑ **By noting the policy**,
you **integrate the policy** into the rule as a **condition** that **must be satisfied**.
- ❑ In general, a **rule will be true**
only if it's policy is furthered by the **application of the rule**.

سیاست‌های رایج پشت قواعد در ادعاهای صنعت ساخت – مثال

❑ قاعده

«پیمانکار زمانی مستحق هزینه‌های تسریع است که دستور یا توافق معتبر برای تسریع وجود داشته باشد.»

❑ فلسفه (Policy)

- ❖ کنترل هزینه‌های پروژه
- ❖ حفظ نظم و انضباط قراردادی
- ❖ جلوگیری از تحمیل هزینه‌های ناشی از تصمیمات یک‌جانبه پیمانکار

❑ کاربرد در تحلیل

❖ ممکن است دستور کتبی وجود نداشته باشد، اما:

- ❖ کارفرما با رد تمدید مدت،
- ❖ اعمال فشار زمانی، یا
- ❖ تهدید به خسارت تأخیر،
- ❖ عملاً پیمانکار را به تسریع وادار کرده باشد.

نتیجه؟

سیاست‌های رایج پشت قواعد در ادعاهای صنعت ساخت – مثال

اگر ثابت شود تسریع ناشی از رفتار منتسب به کارفرما بوده و کارفرما از هزینه‌های آن آگاه بوده است،

تحلیل مبتنی بر Policy می‌تواند مبنایی برای پذیرش دستور یا توافق ضمنی (در حدود قرارداد و رویه رسیدگی) فراهم کند.

قالب قاعده‌ی استخراج‌شده و معرفی برگه‌ی ثبت قاعده

□ هدف

❖ تبدیل قاعده استخراج‌شده به یک ابزار عملی و قابل استفاده مجدد برای:

✓ تحلیل دعاوی

✓ مدیریت قرارداد

✓ تصمیم‌گیری

✓ ایجاد کتابخانه قواعد سازمانی

برگه ثبت قاعده، خروجی نهایی فرآیند استخراج قاعده است.

قالب قاعده‌ی استخراج‌شده و معرفی برگه‌ی ثبت قاعده

□ اجزای برگه ثبت قاعده

1. عنوان قاعده
2. منبع قاعده (رأی، قرارداد، قانون و ...)
3. متن بازنویسی‌شده قاعده
4. عناصر قاعده
5. شرایط اعمال
6. اثر/نتیجه حقوقی
7. استثنائات و دفاع‌ها
8. سیاست و هدف قاعده
9. قلمرو و فرضیات
10. مثال کوتاه پروژه‌ای

قالب قاعده‌ی استخراج‌شده و معرفی برگه‌ی ثبت قاعده - نمونه

□ عنوان

❖ مسئولیت کارفرما در تأخیر ناشی از تغییرات

□ قاعده

❖ در صورت دستور معتبر کارفرما، ایجاد تأخیر و رعایت الزامات قراردادی توسط پیمانکار، کارفرما مسئول جبران خسارت است.

□ عناصر

❖ دستور معتبر تغییر

❖ تاثیر بر مسیر بحرانی

❖ ورود خسارت

قالب قاعده‌ی استخراج‌شده و معرفی برگه‌ی ثبت قاعده - نمونه

❑ شرایط اعمال

- ❖ اعلان به‌موقع
- ❖ ارائه مستندات

❑ استثنائات

- ❖ تأخیر هم‌زمان پیمانکار
- ❖ شرط محدودکننده مسئولیت

❑ اثر حقوقی

- ❖ استحقاق پیمانکار برای مطالبه خسارت تأخیر

برگه ثبت قاعده پلی میان متون خام حقوقی (قرارداد، قانون و آراء) و تحلیل عملی ادعا است. این ابزار، قواعد را استاندارد، مستندسازی و قابل استفاده مجدد می‌کند و به تدریج «کتابخانه قواعد» پروژه یا سازمان را شکل می‌دهد.

IRAC
(Issue – Rule – Analysis –
Conclusion)

The IRAC Formula

❑ Purpose:

- ❖ Introduce a structured method for legal reasoning in complex construction projects.

What is IRAC?

What is IRAC?

- ☐ IRAC is the **core framework** lawyers and project teams use to analyze legal issues.
- ☐ **Simplifies complex** legal and contractual **problems** into logical, actionable steps.
- ☐ Used **across** contract disputes, claims, and compliance issues.

The Components of IRAC

The Components of IRAC

- ❑ **Issue** – What is the legal or contractual problem?
- ❑ **Rule** – What law or contractual clause governs?
- ❑ **Analysis** – How does the law apply to the facts?
- ❑ **Conclusion** – What is the outcome or potential liability?

- ❑ **Construction Example:**
 - ❖ *Issue: Delay in steel delivery*
 - ❖ *Rule: Critical path responsibility clause*
 - ❖ *Analysis: Delay caused by supplier or contractor? Mitigation attempted?*
 - ❖ *Conclusion: Liability and damages assignment*

Step 1: Issue

Step 1: Issue

- ☐ Identify the legal or contractual question.
- ☐ Ask: “What circumstances brought the parties into dispute?”
- ☐ Focus on precise, actionable issues.
- ☐ **Construction Example:**
 - ❖ Owner claims contractor delayed the foundation work.
 - ❖ Issue: Is the contractor liable under the contract for liquidated damages?

Issue Example

Step 1: Issue – Issue Example

❑ Scenario:

- ❖ A concrete supplier delivers late, delaying 5 floors of structural work. Subcontractors request additional payment.

❑ Issue:

- ❖ Who is responsible for the delays? Contractor, supplier, or subcontractors?

تعریف مسئله در مدل

□ مسئله باید دارای سه ویژگی بنیادین باشد:

1. قابلیت ارزیابی از منظر قراردادی: به این معنا که پرسش مطرح‌شده باید مستقیماً به بندهای قرارداد، اسناد پیمان یا قواعد تفسیری معتبر پیوند بخورد.
2. قابلیت اثبات: یعنی اجزای مسئله باید از طریق شواهد عینی نظیر مکاتبات، گزارش‌های روزانه، صورت‌جلسات یا برنامه‌ی زمان‌بندی پشتیبانی شوند.
3. اثرگذاری: بدین معنا که پاسخ به مسئله باید پیامد مشخصی در حوزه‌ی زمان، هزینه، کیفیت یا جابه‌جایی ریسک داشته باشد.

مثال؟

تعریف مسئله در مدل – مثال

□ به‌عنوان مثال، به‌جای استفاده از عبارات مبهمی نظیر:

«تأخیر در تأیید نقشه‌ها توسط مشاور»

□ باید مسئله را چنین بازتعریف کرد:

«آیا تأخیر مشاور در ابلاغ تأییدیه نقشه‌ها، مطابق شرایط عمومی پیمان، منجر به ایجاد حق برای پیمانکار جهت مطالبه‌ی تمدید مدت و هزینه‌های تسریع می‌گردد؟»

چنین رویکردی باعث می‌شود ذهن مدیر قرارداد از همان ابتدا به‌جای روایت‌گری، به سمت یافتن قاعده‌ی مرتبط و مدارک اثبات‌کننده هدایت شود.

Step 2: Rule

Step 2: Rule

☐ Identify relevant law, contract clauses, or regulations.

☐ Extract elements that must be proven.

☐ **Construction Example:**

- ❖ *Contract: "Contractor is responsible for all critical path delays unless mitigated by approved alternatives."*
- ❖ *Common law: Contractors must exercise reasonable diligence to avoid delays.*

Step 3: Analysis

Step 3: Analysis

❑ Apply the rule to specific project facts.

❖ Consider:

- ✓ Responsibility
- ✓ Unforeseen events
- ✓ Mitigation measures

❑ **Construction Example:**

❖ **Rule:** *Contractor is entitled to delay damages if the Employer caused the delay, the Contractor gave timely notice, and no concurrent delay exists.*

Step 3: Analysis

□ Analysis

- ❖ Employer-caused delay: Supported by Variation Order No. 12 and the approved revised drawings.
- ❖ Timely notice: Established by Notice No. 45 submitted within the contractual time limit.
- ❖ Concurrent delay: Daily reports indicate no Contractor-caused delay during the same period.
- ❖ Causation: The delayed drawings affected activities on the Critical Path, resulting in a 21-day extension of project completion.
- ❖ Assessment: The available evidence supports the Contractor's entitlement, with no apparent contractual defense.

Step 4: Conclusion

Step 4: Conclusion

- ☐ Present a clear outcome based on analysis.
- ☐ Indicates liability, remedies, or defenses.

تعریف نتیجه‌گیری در مدل

□ در مدل تحلیلی، نتیجه‌گیری **نباید تنها به یک گزاره‌ی نظری** درباره‌ی محق بودن یا نبودن ختم شود.

نتیجه‌گیری حرفه‌ای در مدیریت قرارداد دارای **دو لایه‌ی مکمل** است:

1. لایه‌ی نخست، نتیجه‌ی قراردادی است که بر اساس تحلیل انجام‌شده، حق یا تعهد نهایی را اعلام می‌کند؛ و
2. لایه‌ی دوم، خروجی اجرایی است که مشخص می‌کند تیم پروژه اکنون باید چه اقدام عملیاتی انجام دهد.

مثال؟

تعریف نتیجه‌گیری در مدل – مثال

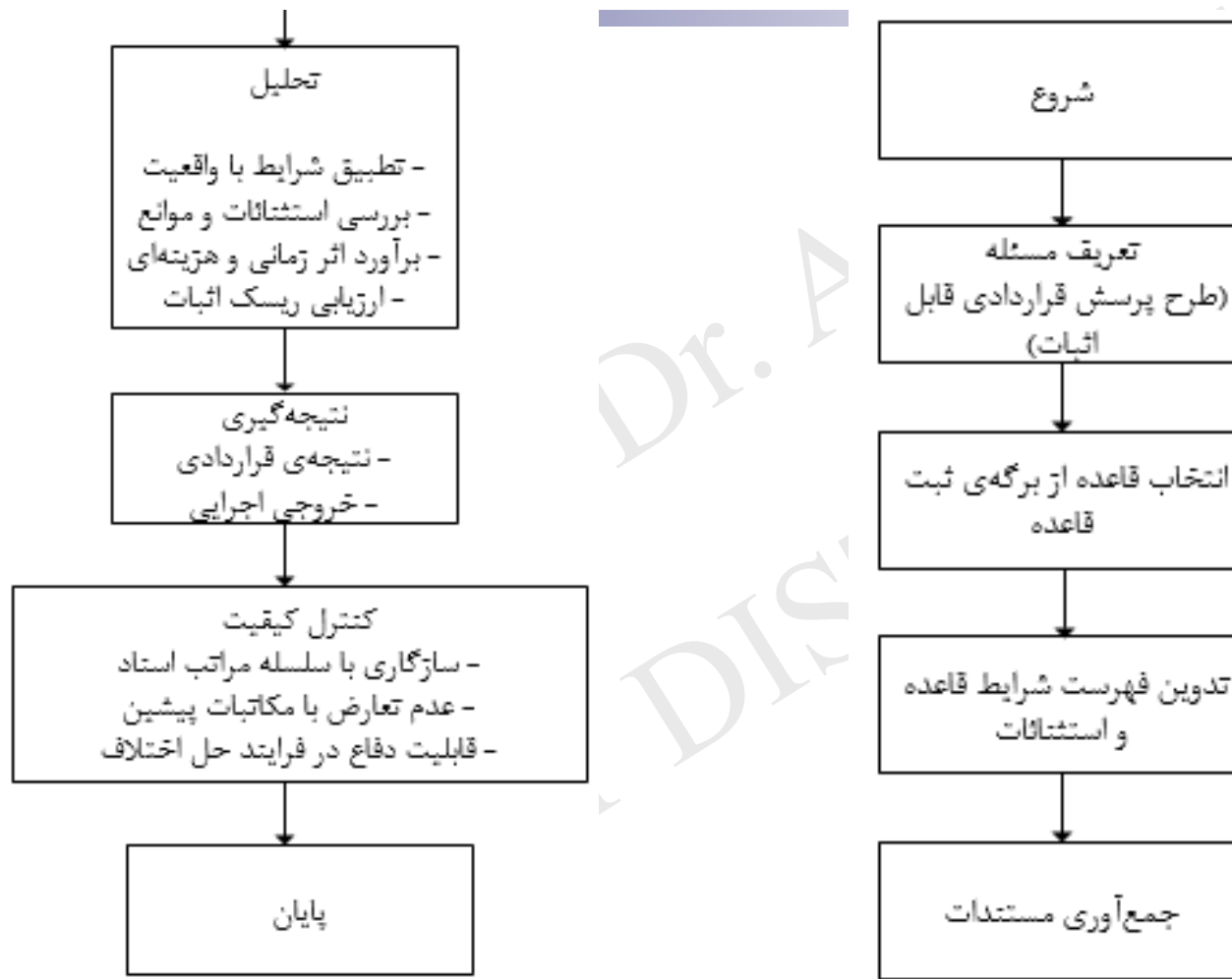
❑ نتیجه قراردادی

❖ با توجه به اینکه تأخیر در تحویل نقشه‌های اصلاحی به کارفرما منتسب بوده، پیمانکار نیز اعلان را در مهلت مقرر ارائه کرده، تأخیر هم‌زمانی از سوی پیمانکار رخ نداده و مستندات موجود اثر این رخداد بر مسیر بحرانی پروژه را تأیید می‌کند، پیمانکار بر اساس مفاد قرارداد مستحق ۲۱ روز تمدید مدت پیمان است.

❑ خروجی اجرایی

❖ بر این اساس، تقاضا می‌شود ادعای حاضر مورد پذیرش قرار گرفته، پروژه به میزان ۲۱ روز تمدید شود، دستور اصلاح یا جبران برنامه زمان‌بندی پروژه بر اساس صلاح‌دید کارفرما داده شود و آثار قراردادی ناشی از این تصمیم در اجرای پروژه اعمال گردد.

فلوچارت اجرایی مدل مسئله-قاعده-تحلیل-نتیجه‌گیری

Tips for Construction IRAC

کنترل کیفیت تحلیل‌ها و پرهیز از خطاهای رایج

خطای رایج در اجرای مدل	پیامد و ریسک قراردادی	استاندارد حرفه‌ای (راهکار اصلاحی)
تعریف مسئله به صورت روایتی و کلی	قاعده‌ی قابل اعمال به درستی یافت نمی‌شود و بحث از مسیر اصلی منحرف می‌گردد.	مسئله باید در قالب یک پرسش دقیق قراردادی و قابل ارزیابی نوشته شود.
ادغام چند مسئله در یک تحلیل واحد	نتیجه‌گیری دچار ابهام شده و کل استدلال با رد یک بخش، فرو می‌ریزد.	برای هر مسئله‌ی مستقل، باید یک فرآیند تحلیل مجزا تشکیل شود.
نقل قاعده بدون ذکر شرایط و استثنائات	تحلیل سطحی شده و در برابر موانع قراردادی (مانند عدم ارسال اعلان) بی‌دفاع می‌ماند.	شرایط لازم (اگرها) و موانع استثنائات قاعده باید صریحاً تفکیک شوند.
تحلیل ذهنی و فاقد استناد به شواهد	ادعا در مرحله‌ی رسیدگی یا داوری به دلیل فقدان مدارک اثباتی رد می‌شود.	برای تحقق هر شرط قاعده، باید حداقل یک سند یا مدرک پشتیبان معرفی گردد.
نتیجه‌گیری نظری بدون تعیین اقدام عملی	تصمیمات در حد تئوری باقی مانده و به چرخه‌ی اجرایی پروژه وارد نمی‌شوند.	نتیجه‌گیری باید به یک اقدام مدیریتی (نامه‌نگاری، ثبت، ادعا) ختم شود.

Issue Spotting

The First Step

Issue Spotting

The First Step in Legal Analysis

❑ Purpose:

- ❖ To develop the **skill of identifying** legal and contractual issues **directly** from construction project **facts** before applying any analytical framework such as IRAC.

Why Issue Spotting Comes First?

Why Issue Spotting Comes First?

❑ **Legal analysis** always begins with identifying the **issue**.

❖ Without a clearly defined issue:

- ✓ The wrong legal or contractual rule may be applied
- ✓ Analysis becomes scattered and unfocused
- ✓ Conclusions appear arbitrary and are easily challenged

❑ **Construction Example:**

❖ *Applying liquidated damages provisions without first identifying whether the delay affected the critical path leads to fundamentally flawed delay claims that fail under expert review or arbitration.*

Core Principle of Issue Spotting

Core Principle of Issue Spotting

❑ “The facts of a case suggest an Issue.”

❖ Issues do not exist independently of facts. They emerge directly from:

- ✓ Events on site
- ✓ Conduct of parties
- ✓ Timing of actions
- ✓ Relationships between owner, contractor, subcontractors, and suppliers

❑ **Construction Example:**

- ❖ *A concrete pour is delayed.*
- ❖ *The delay alone is not the issue.*
- ❖ *The issue depends on why it happened: unexpected rain, late formwork approval, labor shortage, or equipment failure—each fact points to a different legal issue.*

Facts Drive Issues

Facts Drive Issues

❑ The **key** to issue spotting is the **ability** to:

- ❖ Identify which facts raise which legal issues
- ❖ Separate legally relevant facts from background information

❑ Construction Example:

- ❖ *A project experiences a 30-day delay.*
 - ✓ *Late IFC drawings → potential design responsibility issue*
 - ✓ *Late rebar delivery → supply chain and procurement issue*
 - ✓ *Poor crew coordination → contractor means-and-methods issue*

Each fact triggers a different legal pathway.

One Fact Can Change Everything

One Fact Can Change Everything

❑ Because of legal complexity:

- ❖ Adding or removing a **single fact** can create or eliminate an issue
- ❖ That change may **activate** a completely different rule of law or contract clause

❑ Construction Example:

- ❖ *Was the delay:*
 - ✓ *During normal working hours?*
 - ✓ *During owner-approved overtime?*
 - ✓ *During a declared force majeure period?*

That one fact determines whether the delay is compensable, excusable, or non-excusable.

Construction Law is Fact-Sensitive

Construction Law is Fact-Sensitive

- ❑ Construction disputes depend heavily on:
 - ❖ Timing of events
 - ❖ Sequence of work
 - ❖ Allocation of responsibility
 - ❖ Quality and timing of documentation
- ❑ Small factual differences can produce **major legal consequences**.
- ❑ **Construction Example:**
 - ❖ *A contractor performs additional work before receiving a formal Variation Order versus after the Variation is approved.*
 - ❖ *Although the work performed is identical, the Contractor's contractual entitlement to payment may be completely different.*

Key Question #1

Key Question #1

❑ What facts and circumstances brought these parties into dispute?

❖ This question forces you to:

- ✓ Reconstruct the project timeline
- ✓ Identify causal links
- ✓ Ignore emotionally charged language

❑ Construction Example:

- ❖ *Why did a cooperative owner–contractor relationship suddenly collapse after structural works reached Level 12?*
- ❖ *Was it due to cash flow issues, cumulative delays, or a disputed change directive?*

Key Question #2

Key Question #2

- ☐ Are there buzzwords in the facts that suggest an issue?
- ☐ Certain words immediately signal legal issues, such as:
 - ❖ “Critical path”
 - ❖ “Acceleration”
 - ❖ “Force majeure”
 - ❖ “No notice”
 - ❖ “Constructive change”

Key Question #3

Key Question #3

☐ Is this a question of fact or a question of law?

- ❖ Question of fact: What actually happened on the project?
- ❖ Question of law: Which legal or contractual rule governs those facts?

☐ Construction Example:

- ❖ Did steel arrive 20 days late? → Question of fact
- ❖ Does late steel delivery excuse liquidated damages? → Question of law

Why This Distinction Matters?

Why This Distinction Matters?

❑ Courts and tribunals:

- ❖ Evaluate facts using evidence and expert testimony
- ❖ Apply law using legal interpretation

✓ **Confusing the two leads to:**

1. Weak claims
2. Failed defenses
3. Misallocated resources

Key Question #4

Key Question #4

☐ What are the non-issues?

- ❖ Not every problem on a project is a legal issue.

☐ Common non-issues include:

- ❖ Personality conflicts
- ❖ Poor communication styles
- ❖ Frustration or disappointment

☐ Construction Example:

- ❖ *A subcontractor being angry about schedule pressure does not create a legal claim unless contractual obligations were breached.*

How to Properly State an Issue?

اصول و الگوی صورت‌بندی حرفه‌ای مسئله در حقوق ساخت

□ در این دوره، هر بار از بیان مسئله صحبت می‌کنیم، منظور جمله یا جملاتی است که اختلاف را به صورت یک سؤال حقوقی/قراردادی مشخص، روشن و قابل بررسی بیان می‌کند.

□ یک بیان حرفه‌ای مسئله، معمولاً سه ویژگی دارد:

1. به صورت سؤال بیان می‌شود، نه گزاره‌ی قطعی؛
2. واقعیت‌های کلیدی را در دل خود حمل می‌کند؛
3. از زبان خنثی و تحلیلی استفاده می‌کند، نه زبان احساسی یا اتهامی.

مثال؟

اصول و الگوی صورت‌بندی حرفه‌ای مسئله در حقوق ساخت – مثال

□ عبارتهایی از جنس «پیمانکار قرارداد را نقض کرده است» یا «کارفرما مقصر تأخیر است» مثال‌های خوبی از بیان ضعیف مسئله‌اند. این جملات:

- ❖ معلوم نمی‌کنند کدام تعهد قراردادی مورد بحث است؛
- ❖ توضیح نمی‌دهند کدام واقعیت‌ها نشان‌دهنده‌ی نقض یا تقصیر هستند؛ و
- ❖ به خواننده نمی‌گویند باید به دنبال کدام قاعده‌ی قراردادی یا حقوقی بگردد.

اصول و الگوی صورت‌بندی حرفه‌ای مسئله در حقوق ساخت – مثال

□ در مقابل، اگر همان اختلاف به شکل زیر بیان شود، با یک صورت‌بندی حرفه‌ای مواجه هستیم:

«آیا پیمانکار، با خودداری از اتخاذ اقدامات معقول برای کاهش اثر تأخیر ناشی از تحویل دیر هنگام فولاد، علی‌رغم دسترسی به راه‌حل‌های جایگزین، بند ۱۲ قرارداد را نقض کرده است؟»

□ در این مثال:

❖ تعهد مشخص قراردادی (بند ۱۲) نام برده شده؛

❖ واقعیت‌های کلیدی ذکر شده‌اند: تحویل دیر هنگام فولاد، وجود راه‌حل جایگزین، عدم اقدام پیمانکار؛ و

❖ مسئله به صورت سؤال طرح شده تا در فرآیند تحلیل، پاسخ «آری» یا «خیر» به آن داده شود.

به این ترتیب، خواننده دقیقاً می‌فهمد باید به دنبال چه واقعیت‌هایی و چه قواعدی بگردد.

اصول و الگوی صورت‌بندی حرفه‌ای مسئله در حقوق ساخت – مثال

□ واقعیت‌های اصلی:

- ❖ در یک پروژه، فولاد سازه‌ای با ۱۴ روز تأخیر نسبت به برنامه‌ی زمان‌بندی مصوب به کارگاه تحویل می‌شود؛
- ❖ پیمانکار در روز دهم تأخیر، اعلان تأخیر را برای کارفرما ارسال می‌کند؛
- ❖ فعالیت نصب فولاد روی مسیر بحرانی برنامه‌ی مبنا قرار دارد؛
- ❖ گروه‌های بعدی (پیمانکار جزء سقف، پیمانکار تأسیسات و ...) به دلیل آماده نبودن سازه، ناگزیر مدتی بیکار می‌مانند.

با تمرکز بر همین واقعیت‌ها، می‌توان چند مسئله‌ی متمایز استخراج و صورت‌بندی کرد.

اصول و الگوی صورت‌بندی حرفه‌ای مسئله در حقوق ساخت – مثال

❑ مسئله‌ی اول: اثر تأخیر در اطلاع‌رسانی

«آیا ارسال اعلان تأخیر در روز دهم، با توجه به مفاد قرارداد درباره‌ی مهلت و نحوه‌ی اطلاع‌رسانی،

استحقاق پیمانکار برای مطالبه‌ی تمدید مدت پیمان و خسارت تأخیر در ده روز نخست را از بین می‌برد؟»

در اینجا محور مسئله، رابطه‌ی میان «سازوکار قراردادی اطلاع‌رسانی» و «حق مطالبه‌ی تمدید مدت یا خسارت» است.

اصول و الگوی صورت‌بندی حرفه‌ای مسئله در حقوق ساخت – مثال

❑ مسئله‌ی دوم: تخصیص ریسک تأخیر در تحویل فولاد

«با توجه به این که تأمین‌کننده‌ی فولاد چگونه انتخاب و معرفی شده و چه تعهداتی در قرارداد برای تأمین

مصالح پیش‌بینی شده است، ریسک تأخیر در تحویل فولاد بر عهده‌ی کدام طرف قرار می‌گیرد؟»

در این مسئله، تمرکز روی بندهای مرتبط با تأمین مصالح، مسئولیت معرفی تأمین‌کننده و توزیع ریسک بین کارفرما و پیمانکار است.

اصول و الگوی صورت‌بندی حرفه‌ای مسئله در حقوق ساخت – مثال

❑ مسئله‌ی سوم: نوع و حدود جبران‌پذیری تأخیر

«با توجه به قرارگرفتن فعالیت نصب فولاد روی مسیر بحرانی و مفاد قرارداد درباره‌ی تأخیرات قابل جبران،

آیا این تأخیر از نظر قرارداد قابل جبران زمانی، قابل جبران زمانی و مالی، یا غیرقابل جبران است؟»

در این صورت‌بندی، ارتباط میان تحلیل فنی مسیر بحرانی و دسته‌بندی قراردادی تأخیرات برجسته می‌شود.

The IRAC Triad

The IRAC Triad

A Focused Model for Legal Analysis

❑ Purpose:

- ❖ To introduce the IRAC Triad as an enhanced analytical model that emphasizes the role of analysis in legal reasoning, particularly in complex construction disputes.

Why the IRAC Triad Was Developed?

Why the IRAC Triad Was Developed?

❑ IRAC is a useful model for **first-year practitioners**.

❖ However, under pressure—such as exams or real disputes—many people omit the most important part:

The Analysis

❑ **Construction Context:**

❖ *In construction claims, parties often jump from facts to conclusions without proper analysis.*

The Core Problem with Traditional IRAC

The Core Problem with Traditional IRAC

❑ Common failure pattern:

- ❖ Identify the issue ✓
- ❖ State the rule ✓
- ❖ Skip or weaken the analysis ✗
- ❖ Jump to conclusion ✗

❑ Construction Example:

- ❖ *A delay claim lists events and contract clauses but never explains how the facts actually satisfy or fail the rule.*

What Is the IRAC Triad?

What Is the IRAC Triad?

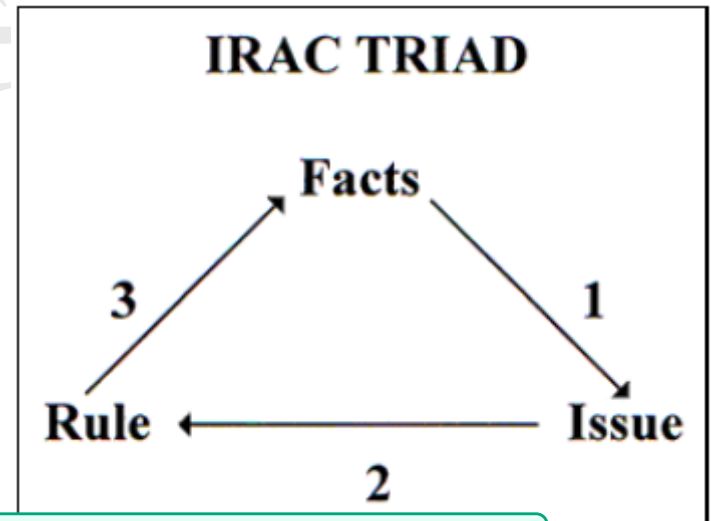
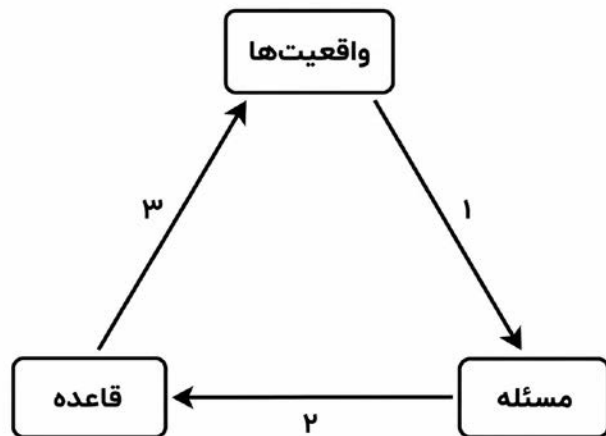
❑ The **IRAC Triad** emphasizes Analysis by using:

1. Facts
2. Issue
3. Rule

as structured inputs that produce analysis as the final product.

Analysis is the goal, not just a step.

مدل سه‌گانه‌ی تحلیل

Analysis as the End Product

Analysis as the End Product

- ❑ The **IRAC Triad** emphasizes the Analysis by using the Facts, Issue and Rule as building blocks.
- ❑ The **Analysis** is the **end product** and **primary goal** of the IRAC Triad, but the role that facts play in **forming the analysis** is **highlighted**.

Analysis as the End Product

❑ In the IRAC Triad:

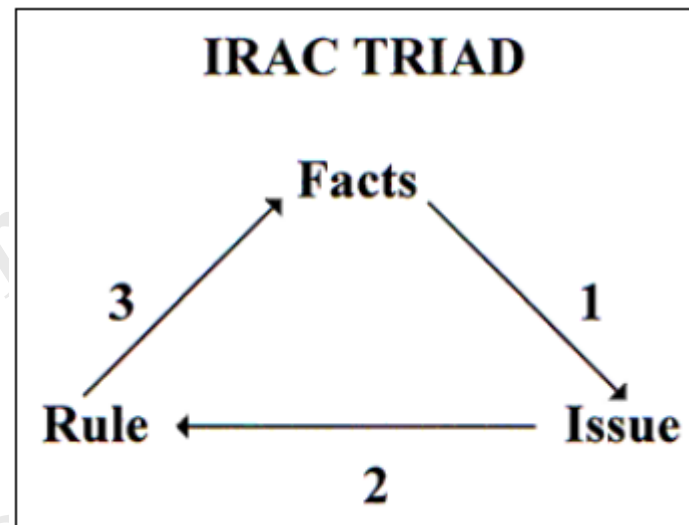
- ❖ Facts → feed the Issue
- ❖ Issue → determines the Rule
- ❖ Facts + Rule → create the Analysis

The IRAC Triad as a Flowchart

The IRAC Triad as a Flowchart

❑ The IRAC Triad is a logical flow:

❖ **Facts → Issue → Rule → Analysis → Conclusion**

زنجیره‌ی منطقی مدل سه‌گانه‌ی استدلال حقوقی

□ منطق عملیاتی این فرایند را می‌توان در پنج گام بیان کرد:

1. شناسایی واقعیت‌های مرتبط؛

2. صورت‌بندی مسئله حقوقی؛

3. تعیین قاعده‌ی حاکم؛

4. تطبیق واقعیت‌ها با عناصر قاعده و انجام تحلیل؛

5. نتیجه‌گیری حقوقی.

نقش واقعیت‌ها در مدل سه‌گانه‌ی استدلال حقوقی

❑ در مدل سه‌گانه، همه‌ی داده‌های پروژه ارزش یکسان ندارند.

❑ بخش قابل‌توجهی از داده‌ها برای اهداف اجرایی، کنترلی یا مدیریتی تولید می‌شود، اما فقط بخشی از آن‌ها در تحلیل حقوقی یا قراردادی نقش مستقیم دارند.

❑ بنابراین، در این بخش مقصود از واقعیت صرفاً هر آنچه در پروژه رخ داده نیست، بلکه داده یا رخدادی است که بر احراز، نفی یا تفسیر یکی از عناصر قاعده اثر می‌گذارد.

❑ بر این مبنا، باید میان دو سطح تمایز قائل شد:

❖ **داده‌ی پروژه:** هر نوع اطلاعات ثبت‌شده یا قابل‌احراز در جریان اجرا؛

❖ **واقعیت تحلیلی:** داده‌ای که برای اثبات یا رد یک عنصر حقوقی یا قراردادی کارکرد مشخص دارد.

نقش واقعیت‌ها در مدل سه‌گانه‌ی استدلال حقوقی

□ واقعیت‌ها در مدل سه‌گانه سه کارکرد اصلی دارند:

1. **کارکرد مسئله‌ساز:** برخی واقعیت‌ها به‌گونه‌ای هستند که احتمال وجود یک مسئله‌ی حقوقی یا قراردادی را مطرح می‌کنند؛
2. **کارکرد انتخابی:** پس از تعیین مسئله و قاعده، واقعیت‌ها باید به مرتب و غیرمرتبط تفکیک شوند؛ و
3. **کارکرد اثباتی:** واقعیت‌های مرتبط در مرحله‌ی تحلیل برای اثبات یا تضعیف عناصر قاعده به کار می‌روند.

مثال؟

نقش واقعیت‌ها در مدل سه‌گانه‌ی استدلال حقوقی – مثال

□ در جریان اجرای کارهای لوله‌کشی، ناظر کارگاه به پیمانکار دستور می‌دهد مسیر بخشی از لوله‌کشی تغییر کند. دستور به‌صورت شفاهی داده می‌شود، کار انجام می‌شود، اما بعداً کارفرما از پرداخت هزینه‌ی اضافی خودداری می‌کند.

❖ داده‌های موجود در پروژه

- ✓ گفت‌وگوی شفاهی ناظر با سرپرست کارگاه پیمانکار؛
- ✓ اجرای مسیر جایگزین لوله‌کشی توسط پیمانکار؛
- ✓ ثبت مسیر جدید در نقشه‌های چون‌ساخت؛
- ✓ استفاده‌ی کارفرما از مسیر جدید بدون اعتراض؛
- ✓ فقدان هرگونه دستور کتبی تغییر؛ و
- ✓ چند یادداشت روزانه‌ی کارگاهی که به مشکل تداخل مسیر قدیم اشاره دارد.

نقش واقعیت‌ها در مدل سه‌گانه‌ی استدلال حقوقی – مثال

❑ صورت‌بندی مسئله

❖ آیا پیمانکار بابت کار انجام‌شده بر اساس دستور شفاهی ناظر، مستحق مطالبه‌ی هزینه اضافی تغییر است؟

❑ قاعده‌ی قابل اعمال (خلاصه)

فرض کنید قرارداد مقرر می‌کند:

❖ تغییر فقط در صورت وجود دستور معتبر کتبی و از مرجع ذی‌صلاح قابل مطالبه است؛

❖ کار خارج از توافق اولیه، در صورت داشتن دستور تغییر معتبر کتبی و اثبات اثر زمانی و هزینه‌ای، قابل

جبران است؛ و

❖ در برخی نظام‌ها/قراردادها، تغییر ضمنی یا پذیرش عملی می‌تواند تا حدی جای دستور کتبی را بگیرد.

نقش واقعیت‌ها در مدل سه‌گانه‌ی استدلال حقوقی – مثال

□ استخراج واقعیت‌های تحلیلی

- ❖ **صدور دستور شفاهی** توسط ناظر که با عنصر «وجود دستور» مرتبط است؛
- ❖ **انجام کار خارج از توافق اولیه‌ی قرارداد** (مسیر جدید، متراژ بیشتر و روش متفاوت) که با عنصر «ماهیت تغییر» و خروج از محدوده‌ی اولیه‌ی کار مرتبط است؛
- ❖ **انتفاع کارفرما از کار انجام‌شده** (استفاده از مسیر جدید بدون اعتراض) که با نظریه‌های «تغییر ضمنی» و «پذیرش عملی» مرتبط است؛
- ❖ **فقدان دستور کتبی** در سوابق، که با شرط شکلی قاعده (لزوم دستور کتبی) و امکان استناد کارفرما به این نقص مرتبط است؛
- ❖ **یادداشت‌های روزانه‌ی کارگاهی** که تداخل مسیر قدیم را نشان می‌دهند که با توجیه فنی ضرورت تغییر مرتبط است.
- ❖ در مقابل، مکالمات روزمره‌ای که صرفاً گلایه‌های شخصی یا مباحثات غیرمرتبط را منعکس می‌کنند و به هیچ‌یک از عناصر فوق اتصال ندارند، در این تحلیل نقش مستقلی پیدا نمی‌کنند و در شمار واقعیت‌های تحلیلی قرار نمی‌گیرند.

Facts Suggest an Issue

Facts Suggest an Issue

“The facts of a case suggest an Issue.”

- ☐ Legal issues do not exist in the abstract
- ☐ An issue arises only because something happened

No Event, No Issue

Facts Suggest an Issue - No Event, No Issue

❑ If no event occurs:

- ❖ There is no issue
- ❖ There is no legal analysis

❑ **Construction Example:**

- ❖ No delay event → no delay claim
- ❖ No instruction → no change order issue

نقش مسئله در مدل سه‌گانه

❑ در مدل سه‌گانه، مسئله، حلقه اتصال بین واقعیت‌ها و قاعده حقوقی است.

❑ بدون تعریف دقیق مسئله، نمی‌توان قاعده مناسب را انتخاب کرد و تحلیل از مسیر اصلی خارج می‌شود.

❑ اهمیت صورت‌بندی صحیح مسئله:

❖ دامنه قواعد قابل اعمال را محدود و مشخص می‌کند.

❖ تحلیل را منظم و متمرکز نگه می‌دارد.

❖ از ورود قواعد نامرتبط و مخلوط شدن چند ادعا یا دفاع جلوگیری می‌کند.

❑ در پروژه‌های صنعت ساخت، یک رویداد ممکن است از نظر حقوقی چند تفسیر متفاوت داشته باشد؛

بنابراین، نحوه تعریف مسئله می‌تواند قاعده حاکم، بار اثبات، مدارک موردنیاز و حتی نتیجه نهایی دعوا را

تغییر دهد.

نقش مسئله در مدل سه‌گانه

□ یک مسئله مناسب باید سه ویژگی داشته باشد:

1. دقیق باشد (بر یک سؤال مشخص متمرکز شود)؛
2. حقوقی یا قراردادی باشد (مستقیماً به یک قاعده متصل شود)؛ و
3. محدود باشد (چند ادعا را با هم ترکیب نکند).

The Issue is Governed by a Rule

The Issue is Governed by a Rule

“The issue is governed by a Rule of law.”

- ❑ The issue mechanically determines the rule
- ❑ Different issues trigger different rules
- ❑ **Construction Example:**
 - ❖ Delay issue → delay clause
 - ❖ Payment issue → payment certification clause
 - ❖ Change issue → variation provisions

Why Issue Identification Controls the Rule?

Why Issue Identification Controls the Rule?

- ❑ If you misidentify the issue:
 - ❖ You apply the wrong rule
 - ❖ Analysis collapses

- ❑ **Construction Example:**
 - ❖ *Treating a late instruction as a delay issue instead of a constructive change leads to incorrect entitlement analysis.*

نقش مسئله و قاعده در مدل سه‌گانه – مثال

□ در یک پروژه ساختمانی، نقشه‌های اجرایی سازه و تأسیسات با تأخیر قابل توجهی به پیمانکار ابلاغ می‌شود. پیمانکار ادعا می‌کند این تأخیر:

- ❖ توالی اجرای کار را مختل کرده؛ و
- ❖ باعث شده برخی فعالیت‌ها با راندمان پایین‌تر و هزینه‌ی بیشتر انجام شوند.

□ داده‌های موجود در پروژه

نمونه‌ای از داده‌های پرونده می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- ❖ تاریخ‌های مقرر و واقعی تحویل نقشه‌های اجرایی؛
- ❖ برنامه‌ی زمان‌بندی مبنا که نشان می‌دهد فعالیت‌های وابسته به نقشه‌ها در چه زمان باید شروع می‌شده‌اند؛
- ❖ برنامه‌های به‌روزشده که نشان می‌دهند برخی فعالیت‌ها با تأخیر شروع شده یا به توالی غیرمتعارف اجرا شده‌اند؛
- ❖ گزارش‌های روزانه‌ی کارگاهی که حاکی از معطل ماندن نیروها یا تغییر در توالی اجرا به علت نبود نقشه است؛
- ❖ صورت‌وضعیت‌ها و گزارش‌های مالی که افزایش ساعات کار، اضافه‌کاری یا ضریب بالاتر هزینه را در برخی دوره‌ها نشان می‌دهند؛ و
- ❖ مکاتبات بین پیمانکار و کارفرما درباره‌ی تأخیر در تحویل نقشه‌ها و درخواست تمدید مدت یا جبران هزینه.

نقش مسئله در مدل سه‌گانه – مثال

□ دو صورت‌بندی متفاوت مسئله

❖ الف. صورت‌بندی اول – تمرکز بر تأخیر زمانی

«آیا پیمانکار مستحق تمدید مدت پیمان ناشی از تأخیر در تحویل نقشه‌ها است؟»
این صورت‌بندی، تحلیل را به سمت قواعد مرتبط با تأخیر و تمدید مدت هدایت می‌کند.

❖ ب. صورت‌بندی دوم – تمرکز بر هزینه‌ی تصدیع

«آیا تأخیر در تحویل نقشه‌ها موجب تغییر اولویت اجرای کار و ایجاد حق مطالبه‌ی هزینه‌های اضافی ناشی از تصدیع شده است؟»

این صورت‌بندی، تحلیل را به سمت قواعد مرتبط با تغییر، تصدیع، بهره‌وری و هزینه‌های اضافی هدایت می‌کند.

نقش مسئله در مدل سه‌گانه – مثال

□ قاعده‌های قابل اعمال در هر صورت‌بندی

❖ الف. قاعده‌ها در صورت‌بندی اول (ادعای تمدید مدت)

در این معماری، معمولاً عناصر زیر بررسی می‌شوند:

- ✓ وقوع تأخیر در تحویل نقشه‌ها نسبت به برنامه‌ی مبنا در حالت به‌روزشده؛
- ✓ ارتباط علی بین تأخیر تحویل نقشه‌ها و تأخیر در مسیر بحرانی؛
- ✓ قابل قبول بودن علت تأخیر و انتساب آن به کارفرما یا عوامل خارج از کنترل پیمانکار؛
- ✓ ارسال اعلان تأخیر در مهلت مقرر؛
- ✓ اتخاذ اقدامات متعارف برای کاهش تأخیر.

بنابراین، تحلیل به‌صورت طبیعی به سمت:

- ✓ بررسی برنامه‌ی زمان‌بندی؛
- ✓ تحلیل مسیر بحرانی؛ و
- ✓ ارزیابی تشریفات اعلان و کاهش تأخیر می‌رود.

نقش مسئله در مدل سه‌گانه – مثال

□ قاعده‌های قابل اعمال در هر صورت‌بندی

❖ ب. قاعده‌ها در صورت‌بندی دوم (ادعای هزینه‌ی تصدیع)

در این معماری، تمرکز بر عناصر دیگری است، مانند:

- ✓ وقوع تغییر در توالی اجرای کار نسبت به برنامه‌ی مبنا در حالت به‌روزشده؛
- ✓ انتساب این تغییر در توالی به تأخیر در تحویل نقشه‌ها (رابطه علیّ فنی-زمانی)؛
- ✓ تأثیر این تصدیع بر بهره‌وری و هزینه‌ی اجرای کار (کاهش راندمان، اضافه‌کاری، دوباره‌کاری و ...)
- ✓ وجود مبنای قراردادی یا حقوقی برای مطالبه‌ی هزینه‌های ناشی از تصدیع (تغییر، نقض تعهد یا قواعد عمومی مسئولیت)؛ و
- ✓ اثبات قابل‌قبول بودن میزان هزینه‌های ادعایی، از طریق روش‌های پذیرفته‌شده.

در این حالت، تحلیل به سمت موارد زیر به‌جای تمرکز بر تمدید مدت سوق داده می‌شود:

- ✓ ارزیابی توالی اجرا و نه صرفاً تأخیر پروژه؛ و
- ✓ تحلیل هزینه‌ی تصدیع.

Step 3: Compare Facts to the Rule

Compare Facts to the Rule

“Compare the facts to the rule to form the Analysis.”

- ❑ This is the heart of the IRAC Triad.
- ❑ Key question:
 - ❖ *Do the facts satisfy the requirements of the rule?*

Analysis

The Art of Lawyering

Analysis - The Art of Lawyering

"Compare the facts to the rule to form the Analysis."

- ❑ This important area is **really relatively simple**.
- ❑ For **every relevant fact**, you need to ask **whether the fact** helps to prove or disprove the **rule**.
- ❑ If a **rule** requires that a **certain circumstance** is present in order for the **rule to apply**,
then the **absence** of that **circumstance** helps you reach the **conclusion** that the rule does not apply.

Analysis - The Art of Lawyering

"Compare the facts to the rule to form the Analysis."

❑ For instance,

all contracts for the sale of goods over \$500 have to be in writing.

Consequently, in analyzing a contract for the sale of goods,

you apply the presence or absence of two facts – worth of good and whether there's a written contract – in order to see whether the rule holds true.

Core Principle of Analysis

Core Principle of Analysis

“Compare the facts to the rule to form the Analysis.”

❑ For each relevant fact, **ask**:

does this prove or disprove an element?

❖ **Absence** of required circumstances

supports conclusion that the rule does not apply.

❑ **Construction Example:**

❖ *Contract requires written notice for claims over \$50,000.*

❖ *Contractor issues verbal notice. Analysis shows this element is missing
→ claim may fail.*

اصول بنیادین تحلیل در مدل سه‌گانه

□ برای اینکه تحلیل در مدل سه‌گانه دقیق و قابل دفاع باشد، سه اصل اساسی باید رعایت شود:

1. اصل تطبیق عنصر به عنصر
2. اصل توجه به فقدان به‌عنوان واقعیت تحلیلی
3. اصل تفکیک واقعیت‌های موثر و غیرموثر

Common Mistakes in Analysis

Common Mistakes in Analysis

- ❑ The **biggest mistake** people make in writing a claim is to **spot the issue** and just recite the rule
without doing the **analysis**.
- ❑ Most judge know that you **can look up the law**,
but they **want to test** whether you can **apply the law** to a given set of circumstances.
- ❑ The **analysis is the most** important element of IRAC since this is where the **real thinking happens**.

Common Mistakes in Analysis

1. Spotting the issue and reciting the rule without analysis.
2. Failing to connect facts to each element.
3. Skipping counterarguments.

Questions to Guide Analysis

Questions to Guide Analysis

- ❑ Questions to ask when reading a case:
 - ❖ Which facts help prove which elements of the rule?
 - ❖ Why are certain facts relevant?
 - ❖ How do these facts satisfy this rule?
 - ❖ What types of facts are applied to the rule?
 - ❖ How do these facts further the public policy underlying this rule?
 - ❖ What's the counterargument for another solution?

سوالات راهنمای تحلیل: تبدیل مدل به چک‌لیست اجرایی

□ این سؤالات را می‌توان در حین کار به‌عنوان یک چک‌لیست به‌کار گرفت:

1. برای هر عنصر از قاعده‌ی حاکم، چه واقعیت‌های مشخصی در پرونده موجود است و کجا ثبت شده‌اند؟
2. کدام واقعیت‌ها عنصر را به‌طور مستقیم اثبات می‌کنند و کدام فقط زمینه‌ی عمومی را توضیح می‌دهند؟
3. در کدام عناصر، شکاف اطلاعاتی وجود دارد (نبود سند، ضعف گزارش، ابهام برنامه‌ی زمان‌بندی و ...) و ریسک ناشی از این شکاف چیست؟
4. اگر یک واقعیت کلیدی موجود نباشد (مثلاً اعلان در مهلت مقرر یا دستور کتبی)، اثر مستقیم آن بر امکان اعمال قاعده چیست؟
5. استدلال‌های محتمل طرف مقابل چیست و برای هر استدلال، چه واقعیت‌هایی در پرونده، آن را تأیید یا تضعیف می‌کند؟
6. آیا میان داده‌های فنی (برنامه، گزارش‌ها و آزمایش‌ها و ...) و متون قراردادی (شرایط عمومی، خصوصی، ضوابط و ...) تناقضی وجود دارد که باید حل شود؟
7. در کدام عناصر، نتیجه‌ی تحلیل، قطعی و در کدام عناصر صرفاً قابل دفاع است و این تفاوت چگونه در متن تحلیل بازتاب می‌یابد؟

Analysis for Beginners

Analysis for Beginners

- ❑ Step 1: Break the rule into elements.
- ❑ Step 2: List all facts and circumstances.
- ❑ Step 3: Match facts to elements (true/false).
- ❑ Step 4: Consider counterarguments.
- ❑ Step 5: Conclude based on matched facts.

Step 1: Break Rule into Elements

موسسه مهندسی و مدیریت ساخت علوی پور (ACEMI)

دفتر آموزش

تهران، بلوار فردوس شرق، مجتمع آبگینه، طبقه سوم اداری، واحد C42

+۹۸ ۲۱ ۴۶ ۱۰۰ ۴۴۵

+۹۸ ۲۱ ۴۶ ۱۰۰ ۴۵۰

info@dralavipour.com

www.dralavipour.com

@alavipour_pm

@acemi_social

@alavipour_pm

@IRANACEMI

